

Thorvald
Stoltenberg:

Tit kunnu
samstarva
við norð-
menn

Mark
Shrimpton:

Brúkið
oljuvinnu
til at
fjoltátta
búskapin

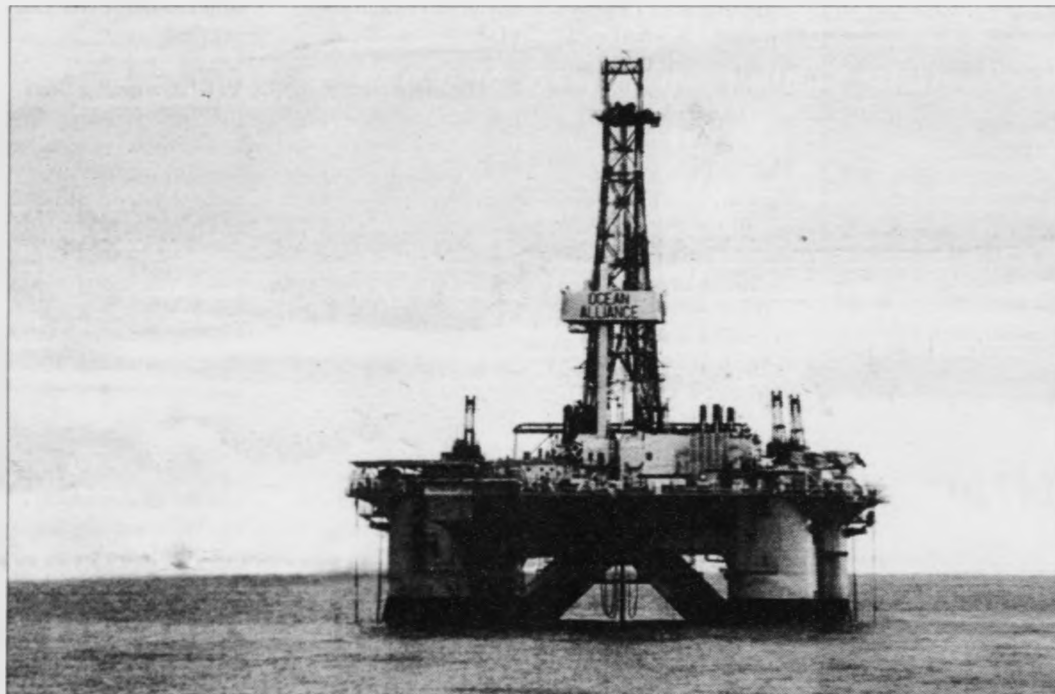
Til Stav-
anger at
lesa olju-
verkfrøði

Helgi Joensen:

Sláið kalt
vatn í
blóðið

Stór re-
portasja
úr Florø

Mest spennandi boringin á norska landgrunninum í skjótt 20 ár:

Úrslitið stóran týdning fyri oljuleiting við Føroyar

Um tvær vikur fæst at vita, um BP hevur rakt við olju í tí fyrstu kelduni, sum er borað á djúpum vatni í norsku øki. Jarðfrøðiliga er hetta økið - Vøring í Norskahavinum - sera meinlikt føroysku undirgrundini. Saga Petroleum, sum er sponsor fyri oljuráðstevnunni í Norðurlandahúsinum í næstu viku, er við í hesi spennandi boringini.

Jan Müller

Ein tann mest spennandi oljuboringin á norska landgrunninum síðani 1980. Soleiðis verður boringin, sum BP stendur á odda fyri úti á djúpum vatni út fyri Miðnøreg, nevnd Talan er í nøgvar mátar um eina koll-velting í oljuvinnuni. Nú møguleikarnir at finna nýggj oljufelt í Norðsjónum minka, seta norðmenn og eisini nøg utlendsk olju-feløg sítt álit til tað stóra nýggja økið, Vøring- og Haltenbassengini út fyri Mið-nøreg ella rættari í Norskahavinum.

Kanningar av ymsum slag hava verið gjørdar í fleiri ár í hesum jomfruøkinum, sum tað av góðum grundum verður kallað í oljumáli, tí enn hevur eingin kelda verið borað har og tiansheldur nokur olja staðfest.

Í fjór viku so latið upp fyri tí 15. lisens-runduni, sum fevnir um partar av hesum øki, ið tilsamans er størri enn Norðsjógvurin og tí kann goyma ómettaliga stórar nøgdir av bæði olju og gassi.

Seta stórar vónir til økið

Norska stjórnin setir sera stórar vónir til hetta økið, og í løtuni eru øll eygu vend móti borholinum úti á 1274 metra dýpi, umleið 300 kilometrar úr landi.

Talan er um fyrstu boringina á djúpum vatni í norsku øki nakrantíð. Tað sigur ikki so lítið, at størsta dýpið borað hevur verið á higartil, er niðan fyri 800 metrar.

Jan Erik Geirmo, kunningarstjórnari hjá BP í Noregi sigur við Sosialin, at teir eru sera spentir um hesa boringina. Byrjað varð at bora 19. apríl og longu 23. mei komu teir - 3000 metrar niðri í undirgrundini - niður á sandsteinsreservoir, har teir seta vónir sínar til at finna olju ella gass. Í løtuni eru teir við at kanna kjarnuroyndir og gera trýstmáttingar.

Tað fer at taka einar 2-3 vikur, áðrenn teir kunnu siga nakað við vissu um eitt møguligt fund. BP hevur annars gjørt sítt forarbeið væl við sera nývum seismiskum kanningum. Nú vóna teir so at treffa við olju. Tað er tí metra sannlíkt, at teir finna gass, men

einki kann sigast enn. Hini feløgini, sum eru við í hesi boringini, eru Esso, Statoil og Saga. Boringin er ætlað at vara í einar 80-90 dagar.

Tað er eingin annar enn ein gamal kenn-ingur frá Atlantsmótinum, sum verður brúktur til boringina, nevniliga boripallurin Ocean Alliance, sum hevur verið við at finna stóru oljukelduna skamt frá føroyska markinum, Foinaven.

Fyri oljufeløgini, sum eru ahugað í at bora í føroysku øki, er boringin hjá BP á Vøring-háslætianum, ein týðandi brúkkur í øllum tí stóra pushspælinum, sum ber heitið „The Atlantic Margin“. Tí hildið verður fyri vist, at jarðfrøðin á djúpum vatni í Norska havinum líkist henni í føroysku undirgrundini. Tí kann úrslitið av boringini fáa stóran týdning fyri bæði áhugan og virksemi á føroyska landgrunninum.

Men hóast boringin einki gevur, so er hon bert ein av fleiri øðrum boringum, sum ætlanin er at gera í ár í næsta ár í øllum hesum nýggja økinum.

Leiðari

tíðindablaðið socialurin

temablað um oljuvinnu,
leygardagur 31. mai 1997

ábyrgd:
jan muller

layout og uppseting
eyðun klakksstein

lýsingar og sála:
maria brøðraberg

temablaðið í sambandi við
oljuráðstevnuna í Norð-
urlandahúsinum er partur av
tíðindablaðnum socialinum
leygardagin 31. mai

tíðindablaðið socialurin,
box 76,
110 torshavn

telefon:
11820

telefax
14720

e-mail: socialur@olivant.fo

Kunnleiki og orðaskifti

BERT triggjar mánaðir eftir, at tann fyrsta stóra oljuráðstevnan í Føroyum varð í Norðurlandahúsinum, verður nú afturlagt til brots við eini eini oljuráðstevnu.

TAD er Føroya Oljuíðnaður, sum hefur tikið stig til báðar hesar ráðstevnur saman við útlendskum oljufeløgum.

SOSIALURIN, sum hefur roynt at fylgja við gongdini í tí stóra og áhugaverda „oljumálinum“ frá byrjan, gav út temablað til ráðstevnuna í mars. Hetta varð so væl móttikið av lesarum og

lýsarum, at vit hava avgjørt at gera enn eina roynd við einum temablað.

EFTIR okkara tykki er tað alturáðandi, at føroyska samfelagið er væl fyrsreikið uppá eina so stóra avbjóðing sum ein oljuvinna er.

Ein fyrireiking kann vera so nógv. Ein týðandi partur av henni er tann umrøða og tann áhugi, sum fjolmiðlarnir vísa málnum.

VÓNANDI kann eitt temablað sum hetta tit her hava í hondini vera

eitt íkast til hesa fyrireiking - just á sama hátt sum ein ráðstevna kann vera tað.

VIT hava heitt á fleiri fólk bæði í Føroyum og í útlandinum at siga sína hjartans meining um hetta stóra mál. Ætlan okkara er at fáa viðgjørt málið so breitt sum tilber. Bæði hvørjar møguleikar henda nýggja avbjóðing hefur við sær - og hvørjir vandar lúra í kjalarvørrinum á einum oljuútviklingi.

TAD er so eisini ætlan okkara, at skringingin í blaðnum dag um dag og

temablað sum hetta kunnu vera ein góð barrlast hjá politikarum, sum skulu til at lóggeva á økinum - men eisini hjá fólkum annars í flest øllum liðum í samfelagnum, sum so ella so fara at hava eitt tilknýti til nýggju vinnuna í fram-tíðini.

VIT ynskja Føroya Oljuíðnað, Saga Petroleum og annars øllum Føroya fólkum eina góða ráðstevnu.

Føroya Løgting fer til heystar undirviðgerðina av uppskotinum, sum Oljuráðleggingarnevndin hefur gjørt um ein framtíðar føroyskan oljupolitikk. Hetta fer at seta stór krøv til okkum politikkarar, tí fyrri tað fyrsta er málsøkið rættiliga ókent og fyrri tað næsta, so kenna vit ikki út í æsir tær fylgjur, sum ein slík vinna fer at hava á føroyska samfelagið upp á gott og ringt. Bæði tað tann snýr seg um verandi vinnur, okkara búskap, okkara umhvørvið, okkara mentan o.s.fr.

Men í mun til aðrar, t.d. norðmenn, danir og onglendingar, so hava vit tann fyrirmynd, at vit kunnu læra av teimum royndum, sum aðrir hava gjørt. Her verður sjálvsagt bæði hugsað um tær góðu royndirnar, men eisini tær óheppnu royndirnar, sum aðrir m.a. okkara grannar hava gjørt. Hetta má eisini verða ein týðandi tættur av tí politisku viðgerðini á tingi.

Men fremst av øllum mugu vit politikkarar royna at læra so nógv um málið, sum gjørligt er. Fyri eina og hvørja politiska ella aðra avgerð er tað av týðningi, at teir

Fáið fyrst skil á høvuðsvinnuni, áðrenn oljuvinnan kemur

sum avgerðirnar taka, hava eitt grundarlag, sum ger, at teir eru førir fyrri at taka tær røttu avgerðirnar.

Men just hetta mál eigur at verða handfarið so skynsamliga og skilagott, sum tað nú ber til, tí hetta fer at fáa stórar avleiðingar fyrri tað land og tað samfelag, sum vit skulu liva í, og sum vit fara at lata yvir til okkara eftirkomarar.

Tað hefur higartil verið ein aðaltáttur í politisku viðgerðini, sum hefur verið um málið, at alt er gjørt í breiðari semju millum tingmenn uttan mun til, um menn sita í samgongu ella í andstöðu. Hetta eigur eisini frambyrta at vera okkara mál.

Annars havi eg eina stúran fyrri, at lögmaður og samgongan bert trýsta málið ígjøgnum, sum vit í hesum døgum hava so nógv onnur prógv um. T.d. fólkaskúlaálogin, sum avgjørt átti at verið ein lóg, sum eitt samlað løgting skuldi kunna tikið undir við, um viðgerðin hevði verið tann rætt.

Og skal so henda stóra politiska viðgerð harafturat skundast ígjøgnum, so er úrslitið givið uppá forhend.

Hetta má ikki gerast eitt samgongu contra andstöðumál.

Um rætt hevði verið borð at, so skuldu tingmenn fingið alla ta upplýsing og tíð, sum neyðug var, umframt at kunnað hevði verið eftir, hvussu aðrir skipaðu hesa vinnu.

Tað er ikki sørt av virksemi á oljuøkinum, har oljufeløgini hvør í sínum lagi, royna at fáa sambond til politisku flokkarnar og tingmenn umframt onnur. Fyri einari tíð síðan var ein fundur á tinghúsløftinum, har politisku flokkarnir, formannskapurin á lögtingi, landsstjórn og Oljufyrirsitingin vóru við. Har varð m.a. tosað um, hvussu tingmenn og flokkar skuldu fyrhalda seg, tá hesi nógvu oljufeløgini fóru at seta seg í samband við okkum.

Ein av niðurstøðum av hesum fundi, sum eisini var ein skilagóð niðurstøða, var at lögmaður og Oljufyrirsitingin skuldu átaka sær eina skuling og kunning av tingfólki. Hetta tí, at á henda hátt var kunningarstreymin fullt út óheftur av ávisum áhugamállum. Tíverri hoyrdist einki aftur um hetta, og nú skal viðgerðin í tinginum skjótt byrja.

Men her mugu vit so við tí sunna skili, hvør situr við, royna at fáa sum frægast burtúr. Spell, at einki var gjørt við hetta.

Men slíkar ráðstevnur sum henda, sum Føroya Oljuíðnaður nú á øðrum sinni skipar fyrri, kunnu geva okkum rættlilga nógvá kunning um hetta rúgvismikla evnið. Tann fyrsta ráðstevnan gav nógv, og tivist eg ikki í, at lutakarnir fingi í hvørfall eitt innlit í, hvussu umfatandi henda vinnan er. Men henda ráðstevnan, sum nú stendur fyrri durum, er ikki minni áhugaverð og viðkomandi,

tá evnið er, hvussu oljuvinnan og okkara høvuðsvinna kunnu samstarva.

Ein oljuvinna er komandi og farandi, hoast talan kann verða um rættlilga nógv ár. Men uttan mun til, hvat annars hendir innan oljuvinnuna, so vita vit, at fiskivinnan verður álitid bæði áðrenn og aftaná.

Tí er tað so ótrúliga týðningarmikið, at tann vitan og tær royndir, vit hava í okkara høvuðsvinnu, verða varðveittar. Eins týðningarmikið er tað, at tær umstøður okkara høvuðsvinna hefur og framyvir skal hava, verða so góðar og óavirkaðar av einari oljuvinnu. Og uppafur eins týðningarmikið er tað, at tað umhvørvið, sum vit verða okkara fisk í, eisini undir og aftaná eina oljuvinnu kann kallast heimsins reinasta umhvørvið. Tað má vera okkara merkissøk.

Men eg siggi eitt vandamálið fyrri okkara fiskivinnu munandi størri í sambandi við eina komandi oljuvinnu. Hetta liggur í, at vit í dag als ongan fiskivinnupolitikk hava. Sitandi samgongu hefur einki sum helst boð uppá, hvussu stóru vandamálini innan okkara høvuðsvinnu verða loyst. Hetta er galdandi bæði, ta tað snýr seg um stovnsrøkt, óking av vörðum av okkara fiskivörum, endurnýggjan av veiðiflotanum og samansetingina av hesum. Stort sæð siggja vit í fiskivinnufloðanum bert teir trupulleikar, okkara utroðarmenn

eru í. Hini málini liggja.

Vandamálið, sum eg siggi, er, um vit ikki skjótt, og í hvørfall áðrenn vit koma til eina oljuvinnu, fáa lagt okkara høvuðsvinnu í nakrar skilagóðar og haldbarar karnar, so fær flotin trupulleikar verða bert uppafur størri, tá oljuvinnan kemur. Vit kunna ta lætt enda í tí stóðu, at tøk arbeiðsmegi heldur leitar sær til oljuvinnuna heldur enn fiskivinnuna. Tað kann lætt bliva okkara ólúcka.

Tí verður tað alneyðugt at gera høvuðsvinnu okkara nógv meira attraktiva, enn hon er í dag. Tað gongst ikki væl í dag hjá henni at fáa fólk við neyðuga førleikanum, og í dag hefur hon ikki serliga nógvá kapping. Men tá hon kemur í veruliga kapping við ein idna, sum vanliga hefur betur lønarlag, so fær hon veruliga trupulleikar. Tí mugu stig nú takast til tess, at vit fyrirbyrgja okkum, sum kann koma okkum aftur um brekku.

So skal eg gera nakra niðurstøðu í hesi grein, so skal hon vera, at vit fyrst fáa skil á okkara fiskivinnu, áðrenn vit fara undir at fáa skil á eini komandi oljuvinnu. Fyrst tá kunnu hesar báðar vinnur arbeiða skilagott saman, og tað skulu tær.

Joannes Eidesgaard,
løgtingsmaður

KUNNU OLJU- & FISKIVINNA VIRKA SAMAN?

Síðan Føroya Oljuíðnaður fór at virka, hava vit fingið samband við meginpartin av teimum, ið dagliga fáast við oljuvinnu.

Henda innsavning av vitan, skal koma limum okkara til gagns og tí hava vit, í samstarvi við Saga Petroleum í Noreg, fingið í lag eina ráðstevnu um norskar vinnuroyndir innan oljuvinnu.

Seinasta ráðstevna okkara í Norðurlandahúsinum, bar dóm av jarðfrøði og tungidnaði. Hon gav innlit og eina ávegis grundvitan í hvussu ein oljuvinna virkar.

Komandi ráðstevna fer at snúgvá seg meira um hvussu oljuvinna ávirkar tað lokala samfelagið og hvørjir ístakiligir møguleikar vinnulívið á staðnum hevur og fær.

Fyri okkum í Føroyum, er tað ein av teimum týðningarmestu spurningunum, hvussu ein oljuvinna ávirkar okkara verandi meginvinnu.

Kunnu fiskivinna og oljuvinna virka í sátt og semju? Og hvussu verður við umhvøvi og arbeidsorku?

Fiskivinnu hava vit hylling á, men nú fara vit at frætta um olja og fiskur kunnu tengjast saman.

ÚTVEGA SAMBAND

Føroya Oljuíðnaður leggur stóran dent á, at útvega samband við feleð og virkir, ið arbeiða innan oljuvinnu í londum, ið líkjast okkara. Á henda hátt ber til at samanbera og fyrireika okkara samfelag og vinnulív, til aðrar arbeiðshættir enn teir, ið vit eru von við.

TILLAGING AV HUGBURÐI

Ein sannleiki, ið møguliga vegna smædni, ikki verður sagdur nóg hart og tyðiliga er, at sum stóran er í dag, lúka vit flestu megin-treytir til førleikar, ið oljuvinna setir til arbeidsorku. Men talan er ikki bert um treytir, ið vit skulu lúka fyri at taka lut. Talan er í størri mun um tillaging av hugburði, ið bæði vit og oljufelag skulu fremja. Vit skulu gera okkum greitt, at talan verður ikki um alt ella einki. Tað verður samstarv í breiðasta týðningi, ið fer at verða lykkað í eini komandi oljuvinnu í Føroyum.

KARMAR FYRI OLJUVINNUNA

Meðan okkara lóggávuveld smíðar karmarnar fyri oljuvinnu í Føroyum, eigur vinnulívið at eftirkanna møguleikar og vansar við hesum nýggja vinnuvegnum.

Men ilt er at byrja á berum, og tí vil Føroya Oljuíðnaður gera sítt til, at føroyskt vinnulív fær høvi til at knýta samband við virkir og persónar, ið kunnu verða góð at heita á, tá talan er um vitan og royndir.

FØROYA OLJUÍÐNAÐUR

R. C. Effersøegata 30 • 100 Tórshavn • Tlf. 11864 • Fax 1 7278

Skilagott at vinnan tekur eitt slíkt stig

Edmund Joensen, lögmaður við grein í *Tíðindablaðnum Sosialinum* framman fyri sær og sum snýr seg um marknaðrættuna við bretar. Lögmaður er ikki eina løtu íiva um, at vit skulu hava eina fyri okkum góða loysn í hesum máli

– Vit eru byrjað uppá eina nýggja tíð. Leitingin eftir olju er byrjað, og tað arbeiðið skal nú halda fram. Eg meti sjálvur, at tað er gott, at vinnan tekur stig til ráðstevnur, men tað er rættiliga avgerandi, at vit øll standa saman um hetta stóra mál sigur Edmund Joensen, lögmaður

Jan Müller

– Eg haldi, at tað er sera skilagott, at vinnan sjálv tekur stig til ráðstevnur sum hesa, id Føroya Oljuidnaður og Saga Petroleum skipa fyri sigur Edmund Joensen, lögmaður í eina viðmerking til oljuráðstevnuna, sum verður í Norðurlandahúsinum 2. og 3. juni. Hon verður undir heitinum „Samspæl millum olju, fisk og idnað“

Lögmaður heldur hetta vera gott ikki bert fyri samfelagið sum heild men so sanniliga eisini fyri sína egnu skyld, tí vinnan innheimtar royndir frá øðrum samfelögum, sum hava verið gjøgum sama úrviklingin

Altrat hesum fær tann politiska skipanin, sum skal taka støðu til, hvat löggávuverk skal vera grundarlagið undir eina oljuvinnu, eina vitan samstundis – eina vitan um, hvat aðrir hava gjørt og hvat ein skal solda frá, ta tað kemur hartil.

– Eg haldi eisini tað er gott, at

vinnan er virkin sjálv, tí tá hevur politiska skipanin ein samlaðan part í vinnuni til at tosa og debatera við

Lögmaður visir á, at hetta er alt so nýtt fyri okkum øll, at ein slíkt ráðstevna er gevandi alt samfelagið.

Á einum vegamóti

Hvat viðvikur útviklinginum á øll um hesum oknum so kennir lögmaður tað so, at vit eru á einum vegamóti, og at nú skulu vit hugsa

okkum sera væl um, bæði politiskar og eisini vinnan.

– Tá eg sigi vinnan, so er tað tí, at tað oftani er hon, sum trøðkar á. Tað er oftani hon, sum er í tíðarneyð. Hevur hon sett okkurt í gongd, so skal tað gerast, tí tað er fíggarliga betingað, ella fellur tað niðurlýri.

Lögmaður heldur tað er rætt, at vit nú samarbeiða, soleiðis at vit ikki gera nakað, sum er forhastad

– Vit halda, at olja er her, og nú er tað, at føroyingar skulu gera

teir karmarnar, sum eru neyðugar, soleiðis at vit samanlagt fáa breitt burtur úr

Lögmaður visir á, at tað skal ikki vera avgerandi, antin vit fara í gongd í ár ella næsta ár. Ein skal hyggja at tí samlaðu myndini, tvs. bæði löggávuverkinum og hvussu vit fáa sum mest burtur úr oljuni, men eisini hvussu vit vinna føroyingum tey mark við okkara grannalond, sum vit av røttum halda okkum eiga

Tað er sostatt eingin ivi í tíni

verð um, at vit skulu til at bora eftir olju?

– Vit eru byrjaðir uppá eina nýggja tíð, har vit lýrreika okkum til oljuna, og tað arbeiðið skal halda fram

Lögmaður fer eina og hann gjørdi á fyrstu oljuráðstevnuni í mars í ár eisini at seta hesa ráðstevnuna. Tað verður mánamorgunin

FAROE SHIP

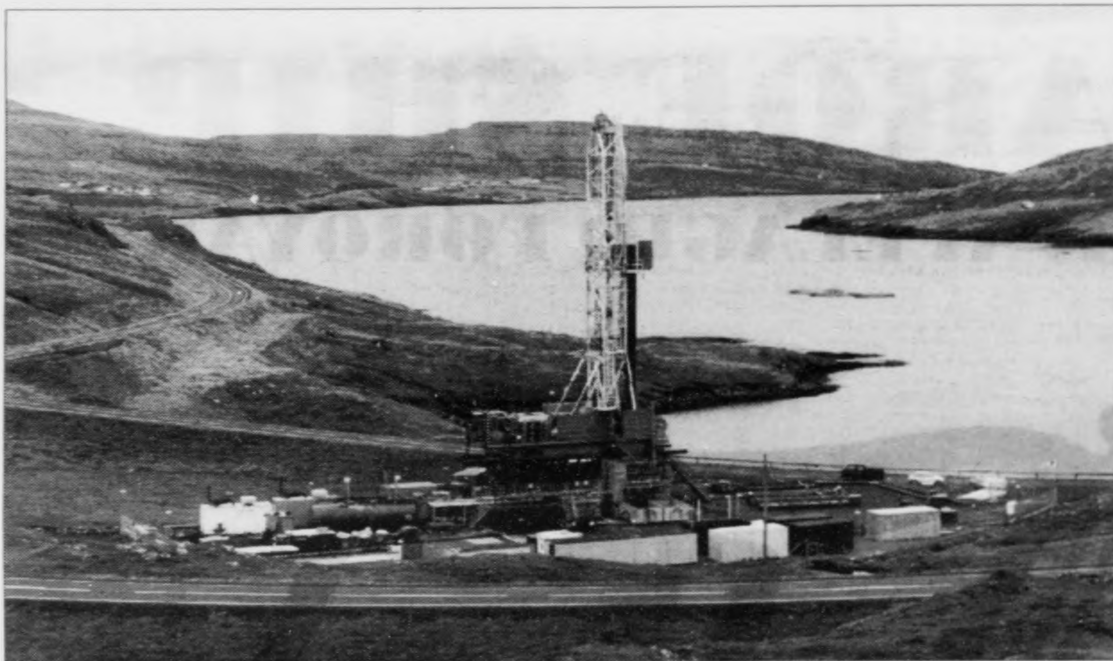
SKIPAFELAGIÐ FØROYAR

Your total service partner
in the Faroes

Eystara Bryggja • P. O. Box 47 • FR-110 Tórshavn • Faroe Islands • Phone (+298) 11225 • Telefax (+298) 11313 • Telex 81 221 skip

Main office:

Ein ætlan, sum norska oljufelagið Statoil og eitt suðurafrikanskt felag arbeiða við kann fáa kollveltandi týðning fyri eina komandi føroyska frálanda-vinnu

Føroyskt gass gerast til olju

Jan Müller

Tað nýtist ikki at vera nokur vanlukka fyri Føroyar, um oljufeløgini bert fara at finna gass í føroysku undirgrundini. Henda vanda hava umbod fyri fleiri oljufeløg víst á. Stóri spurningurin er nevnliga, hvat tú skal gera við gassið, sum tú finnur í einum nýggjum øki, har eingin infra-strukturur er.

Nú sær ikki máttari út enn, at teknologiski utviklingurin fer at koma Føroyum til hjalpar í so máta. Hetta er í hvussu er tað tú kanst lesa tær til, um fylgt verður við í tí, sum oljuindnaðurin í løtuni tekst við.

Sambært norska blaðnum Stavanger Aftenblad arbeiða Statoil og eitt felag í Suðurafrika við royndum, sum skulu gera tað møguligt at gera gass um til olju úti á feltinum og síðani flyta oljuna til marknaðin á sama hátt sum talan

er um, tá olju verður funnin.

Ein slík útgærd kann kollvelta leitingina eftir og framleiðsluna av gassi og kann í framtíðini fáa stóran týðning fyri Føroyar, nú ábendingar eru um, at tað kanska er nóg gass heldur enn olja í føroysku undirgrundini. Hetta eru tó enn bert ábendingar og einki kann sigast við vissu um tað, fyrr enn borad er.

Statoil og suðurafrikanska fyrirtøkan Sasol eru í løtuni við at fyrireika seg til hesa nýggju avbjóðing at gera flótandi framleiðslu- útbúnað, sum kann gera olju úr gassinum.

Stovna felag

Tey bæði feløgini fara í næstu framtíð at stovna eitt felag, sum skal úrvíkla hesa nýggju teknifrøðina viðari. Ætlanin er at gera framleiðsluútbúnað, sum frá skipum ella oljupallum kann framleiða olju beinleiðis frá gasskeldum.

Eitt nú á gassfeltum, har tað ikki kann lona seg at leggja rørleiðingar.

Her er vert at bita merki í, at ein slíkur útbúnaður kann koma sera væl við á føroyskum øki.

Statoil og Sasol hava annars serliga í hyggju at útvíkla nýggja útbúnaðin til tær stóru og ymslurnar hjá Statoil í Norðureuropa. Men tann flótandi framleiðsluútgærdin skal eftir ætlanini eisini legast út á kommerciellum støði til onnur olju- og gassfeløg.

Tað fer tó at taka nakad av tíð enn til at røkka hesum endamálinum sigur kunningarstjórnin í Statoil. Adne Brathammer við Stavanger Aftenblad

lætuni eru feløgini í ferð við at útvíkla offshore-loysnir fyri hesa nýggju teknifrøðina men avgerðin um at gera stórra fløgur í hesa ætlan verður tikin seinni í hesum árinum. Tað er ikki sannlíkt, at flótandi framleiðsluútgærdin verð-

ur tók hesumegin aldarskið.

Gamalt prinsipp

Prinsippið aftanfyrri umgerð av gassi til syntetiska olju er gamalt og varð brúkt av týskarunum undir seinna heimshardlaga. Tann sokallaða Fischer-Tropsch teknifrøðin er tó vörðin nógv meira útvíklað, serstakliga í Suðurafrika, eftir at bojkott frá heimssamfelagnum fekk táverandi stýrið at fara undir miðvísa granskning á hesum øki. Suðurafrika hevur ikki størvegis at kolvetnisgömslur men stórar kolagömslur. Úr kolinum hava teir so útvíklað gass, sum so aftur verður umgjört til syntetiski brennievni.

Sasol hevur 40 ára royndir við hesum virksminum og framleiðir umleið 10 milliúnir tons av olju um árið við støði í kolt. Brennievnið, sum kemur burtur úr, inniheldur ikki svául.

Statoil hevur síðani granskað

nógv í hesi teknifrøðini og forundir eitt samstarv við Sasol, ta bojkottin móti Suðurafrika vórðu tikin av. Nú hava feløgini bæði gjørt av at granska í felag, har Sasol luttekur við Fischer-Tropsch teknifrøðini og Statoil stendur fyri tí offshore-teknifrøðiliga partinum.

Adne Brathammer hjá Statoil sigur við norska blaðið, at nýggi útbúnaðurin kann verða royndur, har royndarframleiðsla av gassi fer fram ella á einum felti, har tað er just ov lítið til av olju og gassi hvør sær fyri at tað kann gerast lonandi. Hetta kann eisini gerast áhugavert á stórra gassfeltum, sum liggja so ljarskotin, at eingir rørleiðingar eru har.

Hjá Statoil tvast teir ikki í, at nýggja skipanin kann verða kappingaríor við skipanir við flótandi natturgassi.

Utenlandske selskapene er til å stole på

Hva er en norsk journalists erfaringer med oljeindustrien etter 30 år?

Jeg har selv aldri arbeidet som «oljejournalist» i den forstand at jeg har hatt dette som mitt spesialfelt, men jeg har likevel hatt mye med oljeindustrien å gjøre, både den norske og den utenlandske.

Med Stavanger Aftenblads sentrale posisjon i Stavanger og med den betydning som oljevirksomheten har for Norge – og i særdeleshet for vårt distrikt – har vi i mer enn 30 år hatt tett kontakt med oljeindustrien. Vi har for vår del gått inn i dialogen med oljeindustrien på våre egne premisser, på samme måte som vi gjør det overfor norske myndigheter, statlige som regionale og lokale. Ellers ville vår troverdighet ikke vært synderlig stor, hverken lokalt, nasjonalt eller internasjonalt.

Da de først oljefunnene ble gjort på norsk sokkel og produksjonen kom i gang, i første rekke på Ekofisk- og Friggfeltene, fikk Stavanger inn over seg en virksomhet som lett kunne har forstyrt miljøet. I løpet av meget få år flyttet det inn tusener amerikanere, engelskmenn, franskmenn, nederlendere og folk fra ytterligere et titalls nasjoner.

Stavanger har litt mer enn 100.000 innbyggere og har i et par århundre vært Norges mest internasjonale by. Likevel skal det noe til at ta imot en så stor internasjonal innflytting som Stavanger opplevde på 1970-tallet. Etter noen få år var nesten ti prosent av byens befolkning ikke-norskpråklige. Det ble etablert både en amerikansk skole (som på det meste hadde mer enn 100 elever) en engelsk, en fransk og en nederlandsk.

Det gikk bra. Og når det gikk bra, skyldtes det at det ble vist forståelse for problemene på begge hold, både hos de utenlandske innflytterne og hos nordmennene. Det kan trygt konstateres nå: ettertid. Blant de fornuftige disposisjonene som ble gjort, var at man unngikk å la utfendingene samle seg i bestemte boligområder, men lot dem bo-sette seg over et stort område, både innen Stavangers grenser og i nabokommunene. Stavangers største nabokommune, Sandnes – med 5000 innbyggere – fikk således sin rettmessige del av de gode personlige skattene som oljeindustrien bragte til Rogaland.

Selvagt har det vært problemer. Det berørligste genuine interesse-motsetninger, her som i ethvert forhold der to parter møter på hver sin side av bordet for å ivareta hver sine partsinteresser.

Men oljeutvinningen og de diskusjoner de har medført har utvilsomt også vært preget av en «win-win»-situasjon, det vil si at alle har vært klare over at begge parter har mye å vinne. Spørsmålet har stort sett bare vært hvor dan de store gevinstene skulle fordeles.

Uten amerikansk kunnskap og innsatsvilje, ville Norge ikke ha

vært klar over hvilke ressurser som lå lagret på bunnen av Nordsjøen. I dag kan det virke som om det var nesten frekt og freidig at Phillips Petroleum fra Barlesville i Oklahoma å foreslå i oktober 1962 i et brev til Trygve Løe at Phillips skulle få konsesjon på all olje- og gassutvinning i den norske del av Nordsjøen mot å forplikte seg til at foretasettsmiske undersøkelser som kunne løpe opp i en total kostnad på en million dollars – syv millioner norske kroner.

På bakgrunn av at den utbyggingen som nå skjer på Ekofisk II er kalkulert til tre milliarder dollars, virker et slikt forslag næsten naivt. Det ble da også avslått av Trygve Løe og den norske regjeringen. Trygve Løe – den tidligere generalsekretær i FN – var vant til å omgås store tall.

På den annen side: De var få andre nordmenn enn Trygve Løe og Jens Evensen og noen i deres omgangskrets, som i det hele tatt trodde at det fantes olje i den norske del av Nordsjøen.

Til å stole på

En fremtredende norsk politiker, fra Rogaland, sa at han skulle personlig drikke hver eneste dråpe olje man kunne få opp fra Nordsjøen. Og i de andre landene rundt Nordsjøbasenget, var tvilen ikke stort mindre. Ingen skal kunne fortelle meg at engelskmenn, tyskere, nederlendere og danskere ville ha akseptert at grenselinjene skulle trekkes etter midtlinjeprinsippet, om man på det tidspunkt hadde hatt særlig stor tro på at det ville bli noen oljevirksomhet av særlig omfang!

Dere på Færøyene kan bare tenke på hvordan britene resonnerer i dag, når dere drøfter grenselinjen mellom Færøyene og Skottland.

Jeg er fra færøysk hold blitt spurt om hva slags råd jeg som journalist vil gi Færøyene med hensyn til valg av utenlandske partnere.

Hva mitt råd er verdt, får dere selv avgjøre, men noen tanker har jeg gjort meg.

1) De utenlandske selskapene er til å stole på. De er altfor profesjonelle til at kunne basere sin virksomhet på jaks og bedrag. Gjør de det, vil det snart bli oppdaget av andre konkurrerende selskaper som vil vite å utnytte det i forhandlinger andre steder i verden, om andre konsesjoner. De har også sin egen bedriftskultur, sin egen verdighet å ta vare på.

2) Av de utenlandske selskapene er det amerikanerne som lettest aksepterer at motparten har visse kulturelle interesser å ivareta og argumentere ut fra. Jeg tenker ikke bare på hvordan vi skal beskytte vårt språk og vårt tradisjonelle væremåte, men også på hva vi i anser som god forretningsskikk og hvordan vi i ønsker den politiske utviklingen i vårt land.

3) Alle de store selskapene er i dag mer åpne for innbyrdes samarbeid enn de var da virksomheten i Norge tok til.

Ornkostningene – og risikoen! – ved å lete i færøyske farvann, er så store at det nødvendigvis vil måtte bli selskaper som går sammen om undersøkelsene i den enkelte blokk. Dermed oppnår Færøyene en fordel, nemlig at man er sikret at letingen – og den

eventuelle senere utnyttelsen av et funn – skjer med den best tilgjengelige teknologi.

4) Det er mer interessant for Færøyene hvem som skal være operatører. Jeg vil – uten at blunke – anbefale at minst et norsk selskap får en slik oppgave, rett og slett fordi man da får inn på arenaen folk som etter hvert har lang erfaring med å diskutere med amerikanere, briter, franskmenn, nederlendere, belgiere og italienerne spørsmål av denne kompleksitet – og som også kan gjøre det med betydelig tyngde. Vårt norske Statoil er i dag verdens neste største olje-selger.

Det viktigste argument for å ta med nordmenn, er imidlertid ikke av teknisk art, men fordi man får inn folk som bedre kan hjelpe til med å forstå de helt spesielle problemene Færøyene vil stå overfor hvis man finner en «elefant». Det går på færøysk økonomi og på færøysk kultur.

Norge kom opp i store problemer, som vi heldigvis kom helskinn- et ut av, men vi har tross alt en befolkning som er 100 ganger så stor som Færøyene og som bor over et meget stort område, med de kulturelle «bufferne» det gir.

Norge har også en betydelig fastlandsøkonomi, som Færøyene mangler. Vi kan altså både økonomisk og kulturelt bedre motstå det trykket som utviklingen av et Ekofisk-felt, fører med seg.

Men likevel har vi altså hatt våre problemer med å få passet oljevirksomheten inn i vårt samfunn.

Men en del nordmenn på banen, vil Færøyene lettere kunne opp-dage slike problemer etter hvert

KAARE HAUKAAS er redaktør i Stavanger Aftenblad, som med et opplag på mer enn 72.000 er den desidert ledende avis i Sørvest-Norge og som af mange også anses å være Norges ledende olje-avis.

Haukaas var redaktør ved avisens Oslo-kontor på begynnelsen af 1970-tallet, da Stortinget vedtog å gjøre Stavanger til Norges oljehovedstad ved å bestemme at både Statoil og Oljedirektoratet skulle ha sine hovedkontorer der. De store utenlandske oljeselskaper som i dag er operatører på norsk sokkel, hadde allerede valgt Stavanger som base for sine aktiviteter i Nordsjøen.

Haukaas hadde senere, i mer enn syv år, den daglige arbejdsledelse i Stavanger Aftenblads redaksjon, som teller om lag 130 av avisens 430 medarbeidere. Han ledet således redaksjonens arbeid under både Bravo-utblåsningen og Alexander Kieftand-ulykken.

I dag har Haukaas som redaktør blant annet som oppgave å utforme avisens synspunkter i de redaksjonelle lederartiklene på spørsmål som angår industri, økonomi, energi, juss og forsvar.

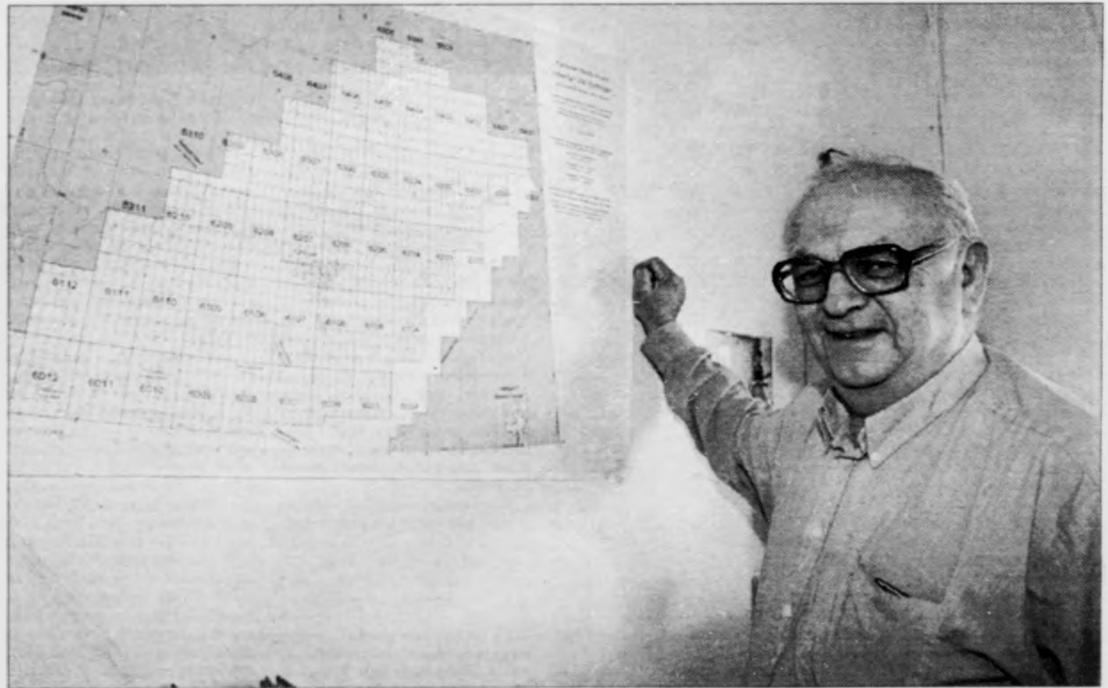
som de måtte oppstå – og også ha for hånden til enhver tid folk som kan peke på løsninger. Amerikanere, briter og franskmenn kan ikke gjøre det like lett, ikke fordi de er mindre vennlige enn nordmenn, men simpelthen fordi de ikke er vant med å tenke i slike baner, eller eventuelt tenker så meget annerledes enn vi gjør.

Hvor mange ikke-norske operatører dere bør slippe til, avhenger jo blant annet av hvor stor oljevirksomhet dere ønsker igangsatt. Jeg ville ha valgt minst to amerikanske.

Med to amerikanske, ett eller to norske og muligens et britisk eller fransk selskap på operatørsiden, skulle dere være godt sikret, antar jeg.

Hva så med danskene? Dem kjenner dere færøyinger bedre enn jeg gjør.

Kaare Haukaas

Ikki gloypa meir enn neyðugt

Hygg nágreiðniliga eftir hvat norðmenn hava gjørt og lær. Samfelagið í Florø, eftir at Fjord Base varð bygdur, er dreymurin um eitt lítið samfelag, sum fekk møguleikan at njóta tað besta av oljupengunum. Hetta eru øll í Saga Petroleum samd um. Men øll kunnu ikki fáa líka nógv burturúr

Jógvan Hugo Gardar
skinnur úr Florø

Florø er í eini serstöðu. Nógvar norskir kommunur biða enn eftir oljupengunum. Orsøkin er tann einfalda av norskari kommunur hava brúkt milljarðir til idnaðarøki, sum ongantíð streyk fram við teimum flestu kommununum.

Samfelagið í Florø, eftir at Fjord Base bleiv bygdur, er dreymurin um eitt lítið samfelag, sum fekk møguleikan at njóta tað besta av oljupengunum. Ein lítil havn, sum hefur goymslur, heilsøtur og skipasmíði. Eina rugvu av smærri fyrirkønum, sum njóta gott av oljувinnuni.

Og best av øllum er sjálvandi, at Florø ikki er høtt av nakrari oljuvæntu, tí ótan kemur ikki inn í byn.

Saga Petroleum, sum varð stovnað í 1972, valdi sum trygja gamalt í 1975 at brúka Florø sum utgerðar- og goymsluhavni. Síðani ta hefur Saga gingið í gildi sum utbyggjari av Florø og ein tvídringarmik útgerðarhavn. Í dag eru Florø og Fjord Base teirra størsta utgerðarhavn. Tá Saga í 1988 fekk loyvið at byggja út og byrjað oljuboringina á Snorreókinum, kravdi Stórtingið, at rakstraráráðgjafir skuldi leggjast í Florø. Hetta hefur

síðani fært við sær, at fleiri onnur oljufeløg í dag brúka Fjord Base

Ymisk krøv

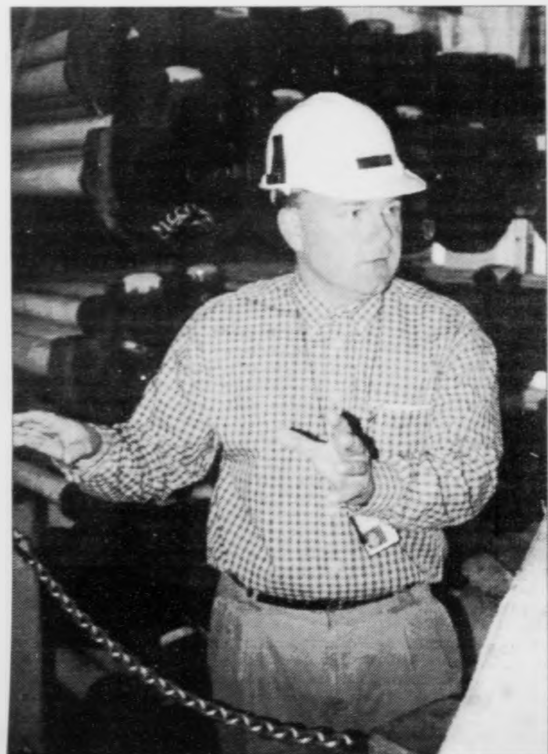
Saga Petroleum leggur stóran dent á varsemi. Óansæð hvønn vit tisa við í leiðsluni, so eru raðini. Ikki gera onyðugar ilögur.

– Leiting eftir olju og rakstur av einum boripalli, sum pumpar upp olju, seta sera ymisk krøv til utgerðarstöðirnar, sigur deildarleiðarin hjá Saga á Fjord Base, Agnar Strømsnes.

Í fyrsta umfari er bert talan um leiting undir Føroyum, og ta krevst ikki meir, enn eitt hampuliga vælutbygt samfelag kann bjóða. Tað, og kenni til Føroyar, so er tað, vit hava brúkt fyrri, at fáa hendur á, sigur Agnar Strømsnes.

Morten A. Høyda er deildarleiðari fyrri innkeypi og goymslu av rakstrinum hjá Saga á Stávang, og hann ivast ikki, í at Føroyar sum fiskivinnuábyrgd hava tað, oljufelögin hava brúkt fyrri í fyrsta umfari.

Í fyrstu atlogu krevja vit ikki meir enn tað fiskiskipalotin hefur brúkt fyrri. Vit skulu hava olju, vatn, mat, goymslumøguleikar, skipasmíðir og annað, sum kann taast hendur á í Føroyum, sigur Morten A. Høyda. Hann gleðir seg at koma til Føroyar seinni, og vónar sjálvandi, at hansara deild

sleppur at fyrirreka royndarleiting hjá Saga undir Føroyum.

Stig fyrri stig

Agnar Strømsnes sigur, at orsøkin til at Fjord Base er eitt vælveidnað idnaðarøki er máttin, ein hefur bygt út.

– Saga hefur síðani 1975 fleiri ferðir flutt virkseini í kommununi. Vit byrjaðu við at leiga pláss frá Florø Mekaniske til goymslu til neyðugu utgerðina hjá Deep Sea Saga. Hetta var utgerð til okkara fyrstu uppgávu í Norðsjónum. Síðani fluttu vit inn á eitt annað øki, men framvegis í gomlu havnini í býnum. Hetta brúktu vit fram til 1984, tá vit fluttu út á Botnaneset, ella Fjord Base, sum vit eisini kalla tað, sigur Agnar Strømsnes.

Norsku oljufelögin gera í fyrstu atlogu ikki ilögur í nýggja utgerð.

– Tá vit byrja á einum nýggjum pláss, so eru vit varin, sigur Geir Atle Rishovd. Mynd: Jógvan H. Gardar

Tey brúka tað sum er á staðnum, so leingi sum tørvurin verður noklaður.

– Tá vit byrja á einum nýggjum pláss, so eru vit varin. Vit kanna møguleikarnar fyrri at leiga lokalt, ella at gera avtalur við feløg á staðnum, sum vit koma til, sigur Geir Atle Rishovd, deildarleiðari á Fjord Base, við ábyrgd fyrri útgerð.

– Vit samstarva sum oftast við ein, sum hefur lastbilar, kranabilar og kranar. Ikki er neyðugt at hetta er sama felag, men vit hava brúkt fyrri at hava atgongd til til dømis ein vanligan krana í útgerðarhavnini. Á minni plássum er ikki óvanligt, at vit keypa tænastur frá teimum, sum eiga bilar og kranar, ella at vit hava ein krana í útgerðarhavnini. Tá er meir enn vanligt, at ein slíkur krani verður leigdur út til aðrar uppgávur í býnum ella bygdini, sigur Geir Atle Rishovd.

Fleiri kommunur, frá Stávang og norður til Nordkapp, hava gjørt stórar ilögur í nýggjar havnir og bygt stórar bygningar fyrri at tekkjast oljufelögunum. Kommunurnar hava trúð, at ta tær kunnu vísa á eitt høgt havnaðki og eina fleiri tusund fermetrar stóra goymslu-

Leiting eftir olju og rakstur av einum boripalli, sum pumpar upp olju, seta sera ymisk krøv til utgerðarstöðirnar, sigur deildarleiðarin hjá Saga á Fjord Base, Agnar Strømsnes. Mynd: Jógvan H. Gardar

høll á havnarøkinum, so koma oljufelögin bara, men so er ikki.

– Hetta er eitt mistak, sum fleiri kommunur hava gjørt, og tær stríðast í dag við at gjalda fyrri eitt idnaðarøki, sum stendur tómt ella verður brúkt til alt møguligt annað enn oljувinnu. Hetta eru dømi, sum froyingar eiga at hava í huganum, tá oljufelögin av álværa koma til oyggjarnar, sigur Geir Atle Rishovd.

Krevja minni pláss

Agnar Strømsnes vísir á, at tað er av stórum týdningi, at ein kannar krøvini, sum oljufelögin seta og ikki fara í gongd við nakað, sum ein trýr tey hava brúkt fyrri.

– Tað loysir seg ikki í bygging stórar goymsluhøllir til okkum, tí

Oljan gav vøkstur

Søgan um tey seinastu fimtan árini hjá vestasta býi í Noregi, Florø, er søgan um eitt lítið fiskivinnusamfelag, sum reisti seg úr kreppuni og gjordist ein oljumiðdepilet. Í dag blómar hetta samfelagið, og loysunarorðið er at vit økja so hvørt sum uppgáurnar økja

í Florø: Jógvan Hugo Gardar

Undir okkum siggjast nokur sker og einstakir holmar. Við eitt er flogvøllurin har, og tað lita Dash 100 flogfarið við pláss fyrri 37 ferðandi setur seg. Í dag eru bert eini 10 ferðandi við hetta seinasta strekkið.

Bert sekund eftir at vit hava lent, kemur ein tyrla við pláss fyrri 19 ferðandi og setur seg. Hetta er gerandisrást í flogvøllinum í vestasta býnum í Noregi, Florø. Hesin bert 820 metrar langt og smali flogvøllurin hevur árliga vitjan av eins nøgsum ferðafólki um sum flogvøllurin í Vágum.

Hesin líti flogvøllurin, bygdur í 1971, hevur ikki ta stóru teknisku úterðina, men er alikavæl portfrí til Florø og eitt ávintýr í norðum bygdarmeningarpolitikki.

Úr dvøla

Hyggja vit fimtan ár aftur í tíðina, so finna vit ein by og einu kommunu í djupari kreppu. Stórar ilögur í skipasmíðju og annan idnað góvu ikki tað av ser, sum var neyðugt. Oljuevintýrið uttan fyrri norsku strondina hevði heldur ikki fingið eygum upp fyrri hesum lítila plássinum.

Skipasmíðjan í býnum fór við buldur og brak á heysin í 1980. Stórsta arbeiðsplassi hvarv, og einki var í staðin. Politikkararnir í fylki og kommunu avgjördu ta at keypa eitt stórt óki uttanfyri sjálan býin og seta tað av til idnað. Norskir granskarar søgdu

fleiri ferðir, at hendan ílogan vildi gerast endabresturin hjá Florø.

Tungt var eisini at fæa gongd á, men eftir nokur fá ár kom ferð á, og í 1985 flutti millum annað oljufelagið Saga inn á hetta idnaðarókið, sum í dag kallast Fjord Base. Í dag eru tey tveir norsku oljufeløgini Statoil, Norsk Hydro og Saga umboðað í Fjord Base. Tilsamans hava umleið 50 fyrirtøkir skrivstofu á hesum idnaðarókinum. Allar fyrstakurnar faast við at tæna oljувinnuni á ein ella anna hátt.

Virkssemi á Fjord Base tekk av alvara liv í Flora kommunu og serliga býin Florø. Fleiri hundrad arbeiða á Fjord Base, men eisini aðrar vinnur í kommununi koma fyrri seg. Skipasmíðjan, ið fór á heysin, bleiv keypt av størstu norsku fyrstakuni Kværner, og byggir nu kemikalubatar til allan heim. Inn í býnum gongur væl hjá hotellinum, og í summur letur hotell nummar tveir upp í Flora búgva umleið 6.000 fólk.

Eitt, sum sermerkir Florø, er eitt hugaligt fólk, ið trýr uppá fram tíðina. Orsókin finna vit hjá teimum flestu fyrstakunum í árinum 1985. Hetta er ánd, ta ið Fjord Base kom igongd.

Aldubrotini frá hesi útbeygningini hava ikki druknað aðrar vinnur í býnum. Tvørumótis sær tað út til, at tær flestu fyrstakurnar hava lært seg at sigla í kjalarvørnum av virksminum, sum Fjord Base bjóðar fram. Besta dømi er familufyrstakun Sunn-

Fjord Vask og Rens, sum síðan 1985 árliga hevur økt um bæði vvirkskot og tal av starvsfólki.

Væðurbardur byur

Florø gjordist byur í 1860 við fleiri enn 50 ibugvum. Orsókin var, at politikkararnir á Stortinginum ráttu, at neyðugt var við eini havn millum Bergen og tær stóru fiskabankarnar norðanfyri, millum annað á Lofthavnum. Onnur vilja vera við, at tað eisini var ein ávís óvund mótevgis riksmanninum í Bergen, ið søgulta egv kendir fyrri at hava skumað roman av allari fiskivinnu í Noregi.

Einasti móguleiki fyrri at koma til Florø var sjøvegis. Ikki fyrrenn í 1944 kom vegur til býin. Sildaevintýrið í 50. og 60. árunum setti sín dam á Florø, sum uppá tað besta hevði vitjan av 25.000 fiskimannum samstunds.

Men síðin hvarv, og fólk í Florø neyðdust at finna sær annað at gera. Nu er havsins silvur, ið norðmenn kalla sildina, skitt út við tað svarta gullið, sum verður pumpað upp av havsins botni.

Vælgødur borgarstjóri

Borgarstjóri í Florø, Kolbjørn Dyrli, er vælgødur við, at oljувinnan hevur valt at brúka hansara by sum úterðarhavn. – Vit hava fingið eina stóra og vælverkandi úterðarhavn. Saman við Saga, Norsk Hydro og Statoil hava vit fingið eitt hav av smáum fyrstakunum sum á ein ella anna hátt

– Vit hava fingið eina stóra og vælverkandi úterðarhavn, sigur Kolbjørn Dyrli, borgarstjóri í Florø. Mynd: Jógvan H. Gardar

tæna oljувinnuni og lokalsamfelagnum.

Ildnaðarstjóri í Flora kommunu, Dagfinn Hjertnes, sigur at hesar fyrstakurnar sum oftast hava fólk úr Florø í starvi.

– Vit hava hopin av altjóða fyrstakunum í Florø og á Fjord Base, men sum oftast er tað bara skelti, ið er útlendskt. Maðurin ella

kvinnan á skrivstovuni er úr Florø.

Hetta er nakad við bara neyðdast at venja okkum við, og soletis vil tað eisini vera, um Føroyar koma í eina líknaðri støðu. Nógvar altjóða fyrstakur vilja seta á stovn eigna umboðsstofu í Føroyum, og umboðsin vilja í flestu førum vera føroyingar, sigur Dagfinn Hjertnes.

tað er als ikki víst, at vit fæa brúk fyrri størum höllum. Menningin á hesum ókinum gongur skjøtt, og plássíð, sum vit hava brúk fyrri,

gerst minni og minni, sigur Agnar Strømsnes.

Hann peikar á rørini, sum oljufeløgini brúktu av fyrstan tíð í

metrar langur og er munandi smali enn tann í Vágum. Alikavæl er ferðslan um vøllin stor, og flogfórfirni seta seg sum oftast. Tað sama er galdandi fyrri tyrlurnar sum koma við fólk frá borpallunum. Norskir flogvallir hava ikki somu teknisku úterðina sum flogvøllurin í Føroyum. Danskir loftferðslumynduleikar seta mundandi strangari krøv til trygdarúterð og tekniska úterð enn norskir. Til dømis fínst næstan ikki radarúterð á teimum smáu flogvøllunum.

– Í fyrsta umfari er flogvøllurin í Vágum nóg mikud hjá okkum, sigur tíðindaleiðari hjá Saga Petroleum, Finn Oluf Nyquist.

– Vit og onnur oljufeløg kunnu brúka vøllin í Vágum umtalan trupulleikar. Vit brúka nógva tyrlur, og verða tyrlupallar bygdur nærhendis úterðarhavnini, so kann flogvøllurin í Vágum brúkast leingi. Sum vit siggja tað, so er óneyðugt við nyggjum flogvølli í Føroyum tey fyrstu árin. Tað er eisini ein spurningur, sum ikki er aktuallur fyrrenn olja ella gass er funnið, sigur Finn Oluf Nyquist.

– Nýggjar flogvallir krevja óhugnaliga stórar ilögur, og finna oljufeløgini einki undir Føroyum, sum kann pumpast upp, so gerst tungt at gjalda ein slíkan vøll, sigur Finn Oluf Nyquist. Hann ynskir ikki at blanda seg uppá eitt orðaskifti um flogvallir ella út-

terðarhavni, men minni føroyingar á, at so leingi eingin olja er funnin, so neyðdast føroyingar at vera varnar.

– Í leitturfarinum er ikki talan um tær nógvu pengarnar fyrri samfelagið. Vit keypa tær tænar, sum eru neyðugar og ikki meir. Haraturimóti um vit finna nakad og tað letur seg gera at reka borpallir við Føroyar, so streyma pengarnir inn í kassan, bæði hjá oljufeløgnum og landskassanum. Tað kunnu ætlanir leggast fyrri, hvussu pengarnir skulu brúkast, sigur Agnar Strømsnes.

Ver til reiðar

Oljufeløgini hava brúk fyrri at leiga sær tænar, keypa mat og annað neyðturviligt til gerandisdagin. Hetta kunnu føroyskar fyrstakur bjóða fram í dag.

– Hjá okkum er neyðugt at kunna keypa tær tænar, sum vit hava brúk fyrri, og vit seta ávís krøv til, hvussu hesar tænar skulu latast. Eg ivist ikki í, at føroyingar kunnu lata okkum tær flestu tænar og til kappingararfan pris. Men tað er eitt, sum eisini skal havast í huganum. Tað, vit ikki fæa frá føroyingum, tað taka vit okkum út útláningum, sigur Geir Atle Rishovd.

Ein virkin útgerðarhavn

Eitt óki uppá 300.000 fermetrar og við móguleika at byggja út millum 50.000 og 70.000 fermetrar. Hetta er Fjord Base. Eitt óki, sum fyrri var smáskógur og ein lítil fjøra, hevur nú í 17 ár verið ein týðningarnúkið stóð hjá oljuidnaðinum.

Fjord Base er miðstöð hjá oljufeløgnum, sum leita og bora eftir olju í norðara partinum av Norðsjónum. Millum annað hevur SAGA Petroleum lagt sína høvudsstöð fyrri leittivirksminum og rakstrinum á Fjord Base í Florø.

Fjord Base er úterðarhavn fyrri olju- og gassókinum Gullfaks, Staffjord og Veslefrikk hjá Statoil; Snorre, Tordis og Vigdis hjá Saga og Visund hjá Norsk Hydro.

Statoil brúkar óki sum umlatingarhavn fyrri rør, og leiðslan hjá Statoil Forpleining liggur eisini her. Statoil Forpleining hevur ábyrgdina fyrri mati og øðrum, sum oljufólki í Norðsjónum hava fyrri neyðini.

Fjord Base kann bjóða fram:
Eitt samlað óki uppá 353.000 fermetrar
Í brúk í dag eru 282.000 fermetrar
Goymsluhygningar: 13.200 fermetrar
Skrivstofur: 6.900 fermetrar
Vegur, felagsóki, kei: 58.000 fermetrar
Keilongdún er 250 metrar
Djúpdún er millum 10 og 18 metrar

Tyrlupallar

Flogvøllurin í Florø er bert 820

Ester Belsvik er ein sjáldsom kvinna. Mynd: Jógvan H. Gardar

i Florø: Jógvan Hugo Gardar

Ester Belsvik er ein sjáldsom kvinna. Síðani 1970 hefur hon stríðst at vinna sær og familjuni dagligt breyð. Saman við manninum, Rolf Belsvik, opnaði hon í 1970 eitt vaskari í Florø við einari vanligari vaskimaskinu. Tey høvdu ongur royndir á oknum. Gjøgnum fimtan tey fyrstu árin gekk tað so hampuliga við at fáa endarnar at rökka saman. Men miskeiðs í áttatárum noyðdust tey at gevast, ella hugsa nýtt.

– Hetta arbeiðsplássi hava vit stríðst fyr síðani 1970, og tað er okkara lívsverk, so vit valdu at hugsa nýtt, sigur ein práttingsmóður Ester Belsvik.

Tað var trupult hjá henni og mannum miðskeiðs í áttatárum, tí hann var vörðin sjúkur.

og tey vistu ikki um synirir ynsktu at taka yvir, tá ið teir gjørdust vaksni.

– At vaska og reinsa klæðir er tað einasta eg dugi, og í sambandi við at Fjord Base ætlanin kom í gongd, so vit ein møguleika at at royna okkum innan oljvinnuna, fortelur Ester Belsvik.

Hava lært av oljuni

Tey ligu ein møguleika at strekkja seg eftir byggjum upp-gávum, um tey voru kappingarlor.

– Vit høvdu leingi vaska fyri sjúkrahúsið, og fyri meg var tað ikki óhugsandi at vit eins væl kundu vaska fyri oljvinnuna. Tá Gullfaks A kom, hugsaði eg, at um vit kundu vaska og reinsa klæðir og seingjaklæðir hjá hesum boripallinum, so kanska vit eisini kundu fáa hendur á Gullfaks B og

Eitt reint ævintýr

Oljuvinnan bjargaði vaskarinum í Florø, og í dag er Sunnfjord Vask-Rens, við 120 starvsfólkum, ein av teimum størstu fyrítøkum, ið eru settar á stovn í Florø við. í dag umfatir virkseimi alt frá vask av seingjarklæðum til trygdar-eftirliti á tyrlupallinum.

Gullfaks C, greiðir Ester frá.

Samant við familjuni og starvsfólkunum foru tey í gongd við at seta seg inn í hvørji krøv Statoil setti til eitt vaskari. Statoil eigur teir triggjar Gullfaksboripallarnar.

– Tann fyrsta avtalan við oljuvinnuna var ein stórir bitur hjá okkum at gloypa, men vit klaradu tað, og síðani hava vit dagliga lært og fingið nýggjar og meira umfangandi uppgávur. Bæði innan oljuvinnu, hotell og sjúkrahús.

Eldtemjandi klæðir

Ester Belsvik er tann í Noregi innan vaskarivinnuna, sum veit mest um at reinsa klæðir, sum brukast uti í Norðsjónum.

– Eg havi í mong harrans ar havt áhuga fyr, hvussu vit kundu vaska og reinsa klæðir, sum eru viðgjørd við eldtemjandi evnum. Trupult-leikin er, at hesi evni skjott kundu óyðileggjast, um ein ikki vaskar á rættan hátt, fortelur Ester Belsvik. ið oftani læt fyrspurningar frá oljufeløgnum, tá ið tey skulu hava nýggj klæðir til fólk á pallunum. Hon hefur hug at halda fram við síni frageiðing, men fangar seg sjálva, tá hon kemur at hugsa um, at vit eru bert bífólk, ið hava nog mikið við at royna at halda sniðið á eignum klæðum, tá vit vaska tey.

Í dag hefur Ester Belsvik og hennara fyrítøka avtalar við triggjar boripallar, harav fyra hjá Statoil og ein hjá SAGA. Uppgávurnar hjá Sunnfjord Vask-Rens er í høvuðsheitum at vaska, reinsa og halda viðlíka seingjarklæðir og arbeiðsklæðir hjá olju og gass-arbeiðarum.

Í vøkstri

Fyrítøkan hjá Ester Belsvik for av alvara at vaska í 1987. Tey valdu at royna at tryggja seg við at spæða ábyrgdarvandan, fyrri ikki at sita eftir við ongum, um partur av fyrítøkuni for á heysin. Mæðurin gjørdist eisini álvarsliga sjúk-ur og doyði í 1990. Sama ár komu synirir Ove og Leif inn í dagligu leiðsluna av fyrítøkuni, ið nú var bytt sundur í trý partafeløg og ein handil.

– Vit hava lært okkum at brúka tann lærdómin, sum vit ogna okkum dagliga. Serliga hava okkara royndir innan oljuvinnuna og tey vinarbønd vit hava knytt við fólk í hesi vinnuni, lært okkum, hvussu vit eisini kundu tryggja fyrítøkuna á landi. Í dag stendur fyrítøkan á fleiri heimum, og vit klára okkum, um neyðugt, uttan okkurt av teimum, sigur Ester Belsvik. Tá familjan í 1987 for í gongd við tær stóru broytingarnar í fyrítøkuni høvdu tey fjurtan heiltíðarstørv, og roknskapurin visti ein umsetning uppá 15 millionir krónur, og harafturat komu triggju millionir í teimum fimm partafeløgnum og handlunum sum tey tá høvdu. Seinsta roknskaparári 1996 visir, at móðurfyrítøkan umsetti fyri 19,5 millionir, meðan øll sjev feløgini umsettu fyri 37 millionir. Starvsfólkatalið er nú uppi á umleiða 120 fólki, ella tilsamans 80 heiltíðarstørv.

Gevst ikki

Royndirnar hjá Ester Belsvik sum kvinnuligur virkisleiðari er tað hon hefur lært, fyrítøkan og menningin av hesari og tað hon

leggur dent á í sínum arbeiði

– Eg havi sum mál, at vit, sum arbeiða her, skulu kenna samleiða og kenna at vit hoyra til á arbeiðsplássinum. Tað hefur stóran týdning, hvussu vit uppløra okkum og at vit vísa ábyrgd fyri fyrítøkuni, at vit vísa arbeiðshug og arbeiðsgleði og at vit eru sjálvsstøðug í arbeiðinum, sigur Ester Belsvik, og visir sjálv á hvørji úrslit hon hefur fingið burturur hesum.

– Vit hava eitt livfært arbeiðspláss, eru opin og vísa alt fyri hvørðrum og arbeiðsplássinum. Vit læra og byggja á nýggja vitan, brúka royndirnar á rættan hátt og eru altíð opin fyri nýggjum loysnum, sigur Ester Belsvik.

Í Florø vita øll hvør Ester er, og tey hava stóra virðing fyri hesi treisku konuni, ið hefur eydnast við sínum lívsverki.

– Hon er eitt satt kvinnubrot, sigur ídnaðarstjórin í kommununi, Dagfinn Hjerntnes. Hann hefur gjøgnum øll árin fylgt familjuni.

– Tað sigur nógv um Ester at hon, uttan nakrar royndir, høvði sína vitan fram, tá tyrlupallurin sókti eftir eini fyrítøku, sum kundi standa fyri trygdareftirlitinum hjá ferðafólkunum, sum skulu uti á boripallarnar.

– Vit standa fyri góðsku, og tá kann tað gera tað sama um vit vaska klæðir ella hava eftirlit á einum tyrlupalli, sigur Ester, ikki sørt stoli av sær sjálvari og sínum fyrítøkum.

Og tað kann hon saktans vera.

Nøkur Florø-tøl:

Fiski og alivinna
Framleiðsluvirði 2 milljarðir
Útflutningsvirði 1,5 milljarðir

Skipasmíðja
Útflutningsvirði meir enn ein milljarð

Olju og gass
Framleiðsluvirði meir enn 60 milljarðir frá teimum feltunum, sum eru knytt at Fjord Base, og tað merkir eisini, at óki stendur fyrri umleið 60 prosentum av allari norskaru oljuframleiðslu.

Nýtt hotell í Florø. Mynd: Jógvan H. Gardar

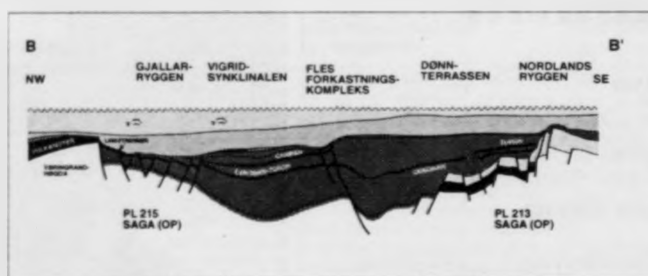
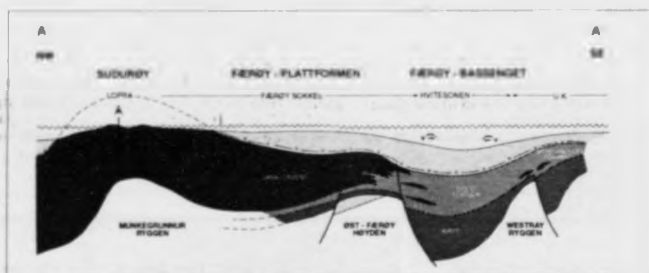
Færøyene - pionerområde for oljeleting

Den geologiske utviklingen langs Atlanterhavsmarginen fra Lofoten i nord til områdene vest for Irland i sør henger nøye sammen. Segas omfattende letekompetanse og mange operatørskap langs marginen utgjør et solid fundament for å utforske potensialet for hydrokarboner i områdene rundt Færøyene.

Slående fellestrekk mellom den norske delen av Atlanterhavsmarginen og Færøyene gir god mulighet for reservoarsandsteiner fra tertiær- og krittperiodene. Disse reservoarmulighetene vil bli testet i Segas operatørlisens på Gjallarryggen i Norskehavet. Den første boringen i lisensen er planlagt i 1998 på 1 400 meters vandndyp.

Ved Færøyene er de mektige tertiære lavaseriene en faktor som innvirker på utbredelsen og kvaliteten av potensielle sandsteinsreservoarer. God geologisk forståelse av utbredelsen av lavaene bidrar til sikrere letekonsepser.

Segas evne og vilje til å satse på nye petroleumsgesologiske konsepter og leting i frontierområder er demonstrert i de nylige Kristin- og Lavransfunnene på Haltenbanken. På 5 000 meters dyp er det påvist svært gode reservoaregen-skaper i de to største funn som er gjort på norsk sokkel de siste ti år.

Gransking, olja og aldarskiftið

Jóan Pauli Joensen

Stórar broytingar eru farnar fram í stýringini av landi okkara ta seinastu tíðina. Skil er nú ikki bert skal við at koma á skráðgonguna á oljaskýtu, so vit hava skil á tign og status í samfelagnum. Eisini er tað nú greitt, at hvør landsstýrismaður sjálvur hevur ábygdina av teimum okkjum, sum hann umsitur. Nýtt stýrskervi er komið sum skal leggja alt so so væl til rættis, at landsstýrismonnum ikki nýtast at lesa meira enn eina halva blaðsíðu fyri at kunna taka avgerð í einum nráli. Gagnigar setanarnevndir, óheftar av persónligum áhugamalum, hava hjálpt teimum einstöku landsstýrismonnum at valt tey klokastu og bjartastu høvðini at røkja hesi stórv. Toppurin í landi okkara skuldi tí vónandi veri væl og virðiliga tilbúgvinn og trimmaður til eina nýggja tíð. Hvussu er so

tann strategi, sum fer at ligga undir menningini av sjálvum samfelagnum um aldarskiftið.

Formur og innihald

Kassarnir og strikurnar eru so smátt við at koma upp á plass. Nu eru tað vit onnur sum skulu stroyta nýtt vin í tær nýggju leðurfløskurnar. Onkur segði fyri mær her fyri, at tað ikki var tann stóri trupulleikin at finna teknikarar og fólk sum dugdu at seta væl upp og fua form á. Fólk sum duga at tekna strikur og kassar. Vit hava havt og hava enn ámbod, tað sum skal til er - at fremja neyðugan kreativitet og hugflog - at menna tað andsmenningarliga tilfeingið. Líka so lítið sum fleiri Baadermaskinur framleiða fleiri flok, um tilfeingið ikki er har. So gera teldur og internet í sjálvum sær ikki tær stóru skreytirnar, um vit

ikkil hava tað tilfeingið, sum er neyðugt fyri at nýta tær. Tað, sum vit nú tøva eru fólk, sum vita hvat skal í formin. Tað sum okkum tørvur nú og í komandi tíðum er dygd ella kvalitetur í sjálvum substansinum. Hetta gerst ikki so hissi. Tað krevjast long og seig tøk fyri at koma fram eftir hesi leiðini. Tað verða tey fólk sum duga at skapa innihald ella substans, sum okkum tørvur í framtíðini.

At byrja av nýggjum hvørji ferð Ein fyrrverandi landsstýrismaður helt fyri við meg, herfyri á einum fundi uppi í Norðurlandahúsum, at um vit høvdu fylgt teimum ætlanum, sum voru lögdar fram í álitinum um Fróðskaparsetur Føroya frá 1986, so høvdu vit verið munandi betur tilbúgvinn til eina føroyska oljusinnu í dag. Eg mætti geva honum rætt. Vit høvdu óivað verið munandi betri fyri at taka við teimum avbjóðingum, sum nu koma. Høvdu kanska haft fleiri vinnuligar utbúgvingar á bøgum stóði og eina rimiliga væl utbygda samfelagsvissindaliga deild, sum hevði kunna áttikið sær fleiri granskingaruppgávur. Vit vildu havi átt fleiri egnar ráðgevarar. Vit brúktu tá nógvá orku at seta ymist í sving, og tá so at enda varð komið so langt, at tað var greitt at byrjað, skramblaði alt saman, og

vit stóðu eftir sum av torvheitum. Vit skulu nú aftur meira ella minni upplínna alt av nýggjum.

Miðvisur granskingarpolitikkur

Tað, ið vit, sum starvast við gransking og hægri undirvísing her á landi hava sakna, er ein miðvisur hægri undirvísing- og granskingarpolitikkur, sum røkkur longur enn eitt figgarár. Vit sakna viðhvørt, at politikarar siga sína hugsan um, hvat teir vilja og ynskja á hesum øki, so vit fáa eitt skilagott opið orðaskifti í lag. Eitt slíkt orðaskifti eigur at tøva við sær, at politikarar og tey, ið starvast við gransking og hægri undirvísing, kenna, at tey saman stevna móti einum felags máli, uttan at hetta skal torða fyri framlögum av ymiskum sjónarmiðum á leiðini. Hetta fer ikki bert at skapa virðing fyri hvørjum øðrum, men fer at gera tað lettari at stinga út í kortið. Tað er neyðugt við eini sermu millum allar politikarar á hesum øki. Vit hava góðar samstarvs-partnarar uttanfyri landodðarnar, men so leingi tú ikki kannst siga um tu ert keyptur ella seldur, ber ikki til at gera bindandi avtalur við onnur universitet. Fyrst av øllum mugu vit vita hvat vit sjálvi vilja og ætla her á landi, tí stýra vit ikki sjálvi, so stýra onnur fyri

okkum, tí stýrt verður í øllum lorum, men best er um tað eru vit sjálvi, sum avgera kosina. Tað er tí neyðugt at raðfesta - prioritera - tær uppgávur, sum vit eiga at gera.

Spurningurin er so, hvørji eru okkara egnu ábygdarøki, øki sum landsstýrið eigur at gjalda? Hvørji ábygdarøki eru ríkismál og hvørji ábygdarøki hava vit felags við aljóða granskingina? Tað er sagt fyrr, at vit í Føroyum - og eingi onnur - tykjast at hava ábyrgdina av at finna fram og skapa kunneleika og vitan um okkum og okkara virðiskifti. At vit hava nakað at hava okkara tilvit í Tilvitnið í einum søguligum, mentanarligum, samfelagsligum og landafrøðiligum høpi. Tað er okkara skylda, ikki bert móti okkum sjálvum, men eisini móti veggis aljóðagranskingini. Hetta er galdandi fyri granskingarøki sum okkara mál - okkara mentan, okkara bókmentur, okkara søgu, okkara samfelagsvirðiskifti, okkara náttúruvirðiskifti á sjógv og landi og teirri tøkni, sum kann gera tað gott at liva og virka í hesum landi. Eisini hava vit ábyrgdina av kunneleikanum um okkara egnu heilsuvirðiskifti og okkara umhvørvi. Taka vit okkara ábyrgd, so eru tað eisini nógv stórvirðiskifti, eisini at verða partur av aljóðagranskingini, tí í nógvum

tíðindablaðið sosialurinn

Box 76, 110 Tórshavn

OKEYPIS

Sosialurinn
rindar
postgjald

Undirritaði teknað seg sum haldara av Tíðindablaðnum Sosialinum, og fái blaðið 5 ferðir um vikuna

- Haldarar í Føroyum: 240,-/ársfj.
- Haldarar í Danmark: 425,-/ársfj.
- Haldarar í Danmark: 340,-/ársfj.
(5 blæð í senn)
- Onnur lond: Ymiskir prísir

Tað ber altíð til at gerast haldari og goldið verður bert fyri blæðini, ið eftir eru av ársfjórðingnum

Navn: .....

Bústaður: .....

Postnr. bygd/byur: .....

Tel.: .....

Undirskrift: .....

Vit eru har nakað hendir

Tekna teg sum haldara av Tíðindablaðnum Sosialinum

Fórum eru Føroyar at meta við eitt laboratorium. Men fyrri at koma upp í parti er neyðugt at vit hava eitt rimiliga virki granskingar- umhvørvi í Føroyum. Her hugsi eg ikki bert um menniskjaligt til- feingi, men eisini sjálvar karmar- nar í húsum og hólum. Politikkar okkara eiga saman við setrinum og øðrum stovnum at koma ásamt um, á hvørjum økjum vit skulu royna at skora á vísindaliga vøll- inum, og latið tað, sum tað kostar, tí munurin á tí tað kostar at lata føroyska gransking ana og at fungera rimiliga væl er ikki so stórur, men tað er ein avgerandi upphædd fyrri granskingina. Ikki tí onkrir glottar eru fyrri stavn. Vit hava fingið eitt Granskingarráð og donsku granskingarráðini hava eisini sýnt áhuga fyrri føroyskari gransking.

Granskingartilfeingi í Føroyum

Fyrri júl kom út eitt álitid Forsk- ning på Færøerne.¹ Í hesum áliti verður roknað við at stovnar sum Fróðskaparsetur Føroya, Føroya Landskjalasavn, Føroya Forn- minnisavni, Náttúrugripasavnid iroknað Biofar, Fiskirannsóknar- stovan og Heilsufroðilig starv- stova hava gransking og vísinda- ligt arbeiði sum part av virkse- minum. Á hesum stovnum eru 52 fólk tilsamans í vísindaligum stovnum. Størsti parturin er nátt- úruvísindafólk - 34 fólk, men einki fast granskingarstarv er í heilsvísindi, hóast nógv fólk starvast á heilsvókinum. Hugvís- indid og samfelagsvísindi hava til- samans 18 fólk, av hesum kortini bert eitt í samfelagsvísindi. Roknað um, tá annað arbeiði verður drigið frá, eru 17-22 ársverk til gransking og vísindaligt arbeiði í Føroyum. Sigga vit øll tey 52 vísindastov- rini sum hoyrandi til eina heild, so eru vit rimiliga væl fyrri í nátt- úruvísindi, serliga í havfrøði og havlívfrøði, har vit hava fleiri sera dugnalig fólk, eisini á aljóða stóði. Tá talan er um søguvísindi og mentanarvísindi eru vit heldur

ikki sær. Tað sama er fyrri so vit eisini galdandi fyrri mál- og bok- mentalfroði. Har er ein kjarni at byggja rúndanum. Í samfelags- frøði er verri støtt. Tað er bert eitt samfelagsvísindafólk í føstum vísindastarvi. Tað er á Sögu- og samfelagsdeild Fróðskaparsetur- sins. Hagslova Føroya framleiðir hagtöl, sum eru grundstøði undir samfelagsligari gransking, og kundi hesin stovnur við eins góð- um rætti og aðrir verid definerad sum granskingarstovnur.

Tað nýggja Fróðskaparsetrið

Tað eru gott 50 vísindastovr til- samans í Føroyum spjadd á fleiri stovnar. Hvi ikki blanda kortini heilt av nýggjum og skipa fyrri eina samskipan ella samsjóðing av hesum øllum stovnum í ein meginstovn, har tað vísindaliga tilfeingið, sum er, verður brúkt óptimalt til gransking. Kortini so at tað serligur uppgávur, sum ávisir stovnar hava, ikki verða nervaðar av hesum. Tá talan er um so nógv stovnar er einki at ivast í at tað eru ov nógv marg- nalar fyrstingarligrar resursir, sum kundu verid brúktar hentari. Ein samskipaður ella saman- sjóðaður stovnur, har granskingin var skipað í fakbólkar, vildi óivað komid at staði nogv sterkari okk- um at taka ímóti teimum avbjóð- ingum sum komandi tíðir bera í sær. Ein størri kreativitetur á hes- um øki vildi eisini styrki okkara mogleikar at fara undir hegri útbúgving og eisini granskarau- túbúgving á fleiri økjum. Ein sam- skipan vildi helst eisini gjørt at meira fæst burturur teimum resur- sum, sum ein mógulig oljuvinnna fer at kasta av sær. Longu nú eru ikki sørt av oljugranskingarpen- gum í eygsjón, sum eiga at verða veittr og beindir soleidis at sam- felagið sum so fær sum mest burt- urur.

Føroyar og oljusamfelagið

Hvussu verður í Føroyum, tá olj- an kemur? Hetta eru tankar, sum fleiri fólk seta sær. Tað er illi at

siga, hvørjar og hvussu stórar tær broytingar fara at verða, som koma í føroyska samfelagnum tá oljan móguliga kemur. Ein móguleiki fyrri at kunna at gera metingar um hetta er, at vit eftir besta førimumi fara undir at kannad málið, men sum nú er, er tað eingin, mær vitandi, sum ger tað. Vit hava ikki fólk til tað og mær vitandi er ikki nokur sam- skipan gjord á hesum øki. Tað sum áhugi hevur verid fyrri er hvussu vit føroyingar kunnu fáa lut í tí arbeiði, sum ein mógulig olju- vinna kemur at kasta av sær. Tað kom eitt sera áhugavert áliti um oljuútbúgvingar, men orðaskiftid um hetta áliti hevur ikki runga nak- ad serligt og Náttúruvísindadeild- in á Fróðskaparsetrinum hevur eft- iri førimumi roynd at tilbúgva seg tann vegin. Hóast resursirnar eru smáar.

Tá talan er um ávirkan hevur mest verid hugsad um hvørja ávirkan oljuframleiðslan kann koma at hava á fisk og umhvørvi. Tað er sjálvandi sera týðningar- mikid, men tað eru teir mentanar- ligu og samfelagsligu spurning- arnir eisini.

Vinnulivid, Hvussu við vinnu- livinum, fara vit at blakað all í ein pott, og gloyma eitt vinnuligt margfald?

Samleikin. Fara útlingdar at floyma inn yvir landi og gera at okkara samleiki bliknar burtur í einki og vit kámost burtur sum fólk og tjóð?

Mentanin. Fer føroysk skipandi mentan at detta burtur í einki av øllum sum oljuflókinu fara við sær?

Málið. Fara føroyingar at tosa enskt og gloyma føroyskt?

Moralurin. Fara oljuflókin at krevja gleðstænastur og barrir av føroyngum, sum orkymla norm- grundarlagi?

Búskapurin. Fara lönir, húsa- prisir, vørrir og annad upp, so at tað verður dýrari at liva?

Sosialur ójavnir. Fer tað at verða munur á teimum sum hava fingið fótt fastan í oljuvinnuni og teim-

um sum ikki hava tað? Hvat fara føroyingar at gera um teir fara at tjena nógvur pengar?

Triarliv. Hvussu við gudstrúnni og andaligum lívi, hvussu verður tað ávirkað?

Omanfyrri er bert trivið í rúgv- una av spurningum, sum vit kunnu seta okkum. Tað ber til at seta bæði skilagóðar og tápuligar - ella ræðandi - spurningar í øllum før- um her til at bera saman við tað sum er hent í øðrum londum. Í Skottlandi, Noreg og Heilandi t.d. ella New Foundlandi, sum leingi hevur fyrirreika seg til oljuvinnu.

Framtíðin kemur ikki av sær sjálvum

Tað sum ræður um er at vit sjálvi royna gera okkum eina mynd av, hvussu vit vilja hava at okkara samfelag skal koma at siggja út, tí framtíðin dettur ikki niður úr erva, men verður fyrri stóran part formað og skipað burturúr teim- um avgerðum, sum vit sjálvi taka her á landi. Tað ringasta, sum henda kann, er at inntøkurnar fara út aftur í ótalmaðari nýtslu og hópisleysum ilögum. Lat okkum nú beinanvegin gera av, at vit seta ein ávisan part av til menning og

styrkjan av okkara mentanarliga tilviti bæði í fortíð og nútíð, so- leidis at vit granska okkara egnu søgu, mentan og samfelag, og leggja úrslitini alment fram fólk okkara til gleði og gagn. Ein onnur uppgáva verður framhaldandi at kanna og granska okkara náttúru og lívi í Føroyum og kring Fø- royar og tað umhvørvi vit liva í - gera tað samskiptiligt og til at leggja í tæguna til tey sum koma eftir okkum. Ein trijða uppgáva verður at menna vinnuliv og tøkni so vit eisini kunna liva í hesum landi, tá tann seinasti oljudropin er sogin upp úr jarðardýpinum. Ein fjórða uppgáva verður at kanna eftir, hvussu ikki bert tey sum liva, men eisini komandi ættarlið á hesum klettum fáa nýttu burtur úr tí, sum ein mógulig olju- vinna fer at geva av sær. Ein finta uppgáva er at skipa fyrri at føroyskt skipandi mentanarliv frá byrjan fær sín part av móguligum olju- inntøkum so at leiklist, tónlist og øll onnur list fær menningarmø- guleikar og part av móguligum olju- rikidomi. Ein sætta uppgáva er at vit geva ungdomi okkara bestu karmar um útbúgving við at geva bæði lærarum og næmingum bestu útbúgving. Tí tað er ilög- umar í tað menniskjaliga til- feingið, sum fara at hinast best í longdini. Alt sum her er nevnt eigur at verða tikið av óbyttum.

Longu nú eiga við at leggja hævdið í blot og byrja at hugsad um hvat vit skulu leggja av innihaldi í tað at vera føroyingur og búgva í Føroyum. Tí tað er als ikki óhugsandi, at eitt móguligt peningarrikidomi fer at føra tað við sær, at fólk yvirhøvir ynskja at brúka peningin í londum og um- hvørvi har tað er heitari, sjálgari og stuttligari. Vit eiga onga vissu fyrri at framtíðarynskini hjá land- inum eru tey somu sum hjá einstaklinginum.

¹ Forskning på Færøerne. Redegørelse fra udredningsgruppen vedr. færøsk forskning. Forskningsrådene. København 1996.

REVEAL INTERNATIONAL

- Legal Counsel on Inter- national Commercial Law
- Development and/or Review of English Language Business Contracts
- Legal Counsel on the Commercial Law of the United States

Michael Paul Reveal tel +298 16655
fax +298 19336

Juris Doctor - Vágsbotnur - Postboks 1258 - FR-110 Tórshavn

Sosíalurn bleiv nakað síðani, av oljufelagnum BP, boðin út á oljufeltið Foinaven, ið liggur vestanfyri Hetland, stutt úr føroyska fiskimarkinum. Regin Hammer, ið lesur búskap í Aberdeen, var fyrri blaðið á ferðini.

Hendan ferðin hevur verið útsett síðan síðst í februar mánaði, men umsíðir var veður at fara. Fríggjadagin 14. mars var flogið út á framleiðsluskipið við tyrlu frá Aberdeen.

Umboð fyrri bretsku og alheims pressuna vóru eisini umboðað, og millum teirra vóru umboð frá Financial Times, Business Week, The Guardian, Press & Journal, Lloyds List, Shetland Times o.s. fr.

Hetta er tí eitt ógvuliga áhugavert øki fyrri Føroyar, av tí, at gongdin bretska megin Hetlandsrennuna er sannlík at endurtaka seg í onkran mun føroysku megin.

BP-skipið Petrojarl, sum verður nýttur til at taka oljuna upp av havsins botni

Framleiða olju við skipinum Petrojarl

Regin Hammer, Aberdeen

Tað tók 20 ár og yvir 100 bóringer, áðrenn tað fyrsta veruliga vinnuliga oljufeltið vestanfyri Hetland - nevniliga Foinaven varð funnið í 1992. Foinaven er nevnt eftir fjallinum í Sutherland - ein av norðastu pørtunum av Skotlandi. Oljufeltið Foinaven strekkir seg yvir tveir blokkar, nevniliga 204/19 og 204/24a. Hesir blokkar liggja um 190 kilometrar beint vestanfyri Hetland á dýpi millum 400 og 600 metrum.

Sjálvt feltið Foinaven verður metið at hava yvir 200 mió. tunnur av olju. Harafturat koma smærri lagdir í økinum rundanum - so nevndir satelitbrunnar.

Stóra oljufelagið BP stendur sum operatørur av hesum felti og eigur 50% av framleiðslulicensinum í hesum felti. Hinum 50% stendur Shell UK fyrri.

FPSO

Av tí at dýpið er so nógs, er ógjørligt at nýta ein framleiðslupall, ið stendur á botninum, sum vit kenna teir frá Norðsjónum. Tí hevur BP valt eina løysn í samband við oljuframleiðsluna, sum nýtir eina FPSO skipan. FPSO stendur fyrri 'Floating Production, Storage and Offloading', og merkir hetta at tað er ein flotandi framleiðslu-, goymslu- og uppskipingarskipan.

Ein FPSO skipan er ikki tað sama sum eitt bóriskip. Í roynd og veru kunnur FPSO sum oftast als ikki bora, men bert framleiða. Øll bóringerin er gjørd av flotandi „semisubmersible“ ella jack-up pallum, áðrenn ein FPSO kemur inn í myndina. Eisini eru framleiðsluindir og rørleiðingar lagdar niður á havbotnin, áðrenn nókur framleiðsla kann byrja.

Petrojarl Foinaven

FPSO skipið, sum kemur at framleiða ut Foinaven eitur 'Petrojarl Foinaven'. Felagið, sum eigur og kemur at reka skipið, eitur Golar-Nor. 'Petrojarl Foinaven' er ikki ein fullkomin nýbygningur, men í veruleikanum ein umbygging av finska skipinum Anadyr, sum varð bygt í 1989. Skrokkurin er vorðin longdur nógv, umframt at framleiðslurør og onnur serbygd tól ganga niður gjøgnum skipið.

Nú ið skipið er umbygt klárar tað at framleiða umleið 95.000 tunnur av olju um dagin og at spræna umleið 165.000 tunnur av vatni niður í kelduna. Skipið liggur fast við 10 akkerum, so møguleiki skuldi verið hjá 'Petrojarl Foinaven' at liggja út á feltinum í øllum veðri.

Oljan, sum 'Petrojarl Foinaven' framleiðir, verður pumpað frá sjálfum framleiðsluskipinum og yvir í eitt tangaskip, ið liggur

hundið at tí Hesin hátturin verður nevndur 'Offshore Loading'. Tá hetta tangaskipið er fullt, fer tað avstað við oljuni, og eitt annað tangaskip kemur í staðin. Tvey tangaskip koma at sigla millum Foinaven feltið og oljuterminalin í Flotta, á Orkney, harar tað mesta av oljuni frá Foinaven verður sent. Framleiðsluskipið hevur tó eisini eina last, ið tekur 310.000 tunnur av olju.

Trupulleikar

Framleiðsla av Foinaven feltinum skuldi byrja fyrst í 1996, men tekniskir trupulleikar hava forðað hesari byrjan. Serliga hava trupulleikar staðist av framleiðslucindunum á havbotninum.

Áhugavert er at eyggleiða gongdina við økjum, sum liggja bretska megin Hetlandsrennuna, av tí at gongdin á hesum økjum ivaleyst fer at vera lík henni á framleiðslu á vári 1996, men tekniskar seinkingar hava gjørt at framleiðslan ikki er byrjad enn.

Onkur vil vera við, at óv nógv bjartskyni og nógvur seinkingar eru orsök til leitarin av Foinaven

úthyggingini fyrri stuttum bleiv „stationeráður“ til at leida eitt BP raffinari í vestur Australu.

Umhvørvið

Frá einum umhvørvisligum sjónarhorni, hevur spurnadartekin ofta verið sett við, hvussu tryggur hesin hátturin, 'Offshore Loading', er. Víst verður á, at ótrygt er at avskipa oljuna á opnum havi soleiðis. Golar-Nor, felagið sum fer at reka framleiðsluskipið, ið framleiðir ut Foinaven, rekur eisini slík forádrastaðni í Norðsjónum. Teir siga, at tey seinastu átta ári hava teir fyllt yvir 1.000 lastir á bendan hátt við bert einum pinkalítilum óhappi, har minni enn ein tunna av olju fór á sjógv.

Hetlendingar, serliga, hava verið sera ansnir í sambandi við olju og umhvørvi. Flest øll minnst óhappið við tangaskipinum „Braer“ sum rendi á land í Hetlandi, har nógv dalking stóðst av. Tí hava bólkur arbeitt miðvíst við umhvørvisbjargingaráttunum síðan 1994. Millum annað Shetland Islands Council, Orkney Island Council, Scottish Natural Heritage, Royal Society for Protection of Birds, hava arbeitt nógv saman við oljufelagnum fyrri at fyrrreika seg sum best, um so er, at eitt dalkingaróhapp skuldi bent. Ein stór venjing varð hildin á sumri 1996 vestanfyri Hetland, har sjó-

verjan, lokalir bólkur, umhvørvisbólkur og fiskifeløg lutóku.

BP hevur eisini havt samband við nógv umhvørvisfelagsskapir millum aðrar: Royal Society for the Protection of Birds, Friends of the Earth, Wildlife Link, Greenpeace, WWF, o.s. fr.

Royndir og metanir frá Foinaven hava vist á, at í sambandi við hvørja bórung, sum hevur verið og fer at vera, vera umleið 1.500 tons av grótloysing, 2.800 tunnur av vatngrundaðari moru og 2.200 tunnur av syntetiskari moru loyst út í sjógvin.

Mett er, at omaná eitt øki sum er 0,6 km² rundanum brunnin kemur eitt lag av moru sum er 0,1 mm at liggja. Heilt nær at borholinum verður tó hetta lag nakað tjúkt. Á einum øki, sum er 0,01 km², verður lagið av moru umleið 1,5 km.

Tiltek eru sett í verk fyrri at minst møguligt arinn verður á havumhvørvið. Millum annað verður tann syntetiska moran niðurbrotin í saltvatni sera skjótt.

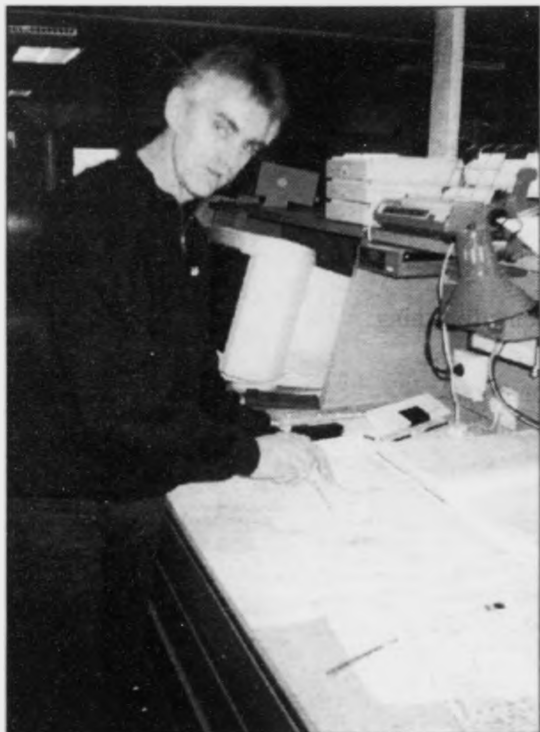
Umboð á framleiðsluskipinum verður dentur lagdur á, at vatnið, ið verður skilt frá oljuni í framleiðsluni, inniheldur minni enn 40 ppm (0,0004%) av olju, áðrenn tað verður skolað út í sjógvin. Alt gass, ið ikki verður nýtt sum brennievni, verður geymt og nýtt at spræna niður í aðrar keldur í nánd.

Seinnu ári er talið av oljulekum frá framleiðslupallum minkað nógv. Í meðal er talið av oljulekum komið niður á ein leika um árið fyrri hvønn pall. Á hesum tekum eru 95% smær lekar, har minni enn eitt tons av olju lekur á sjógv.

Manningin

Felagið, ið eigur og rekur Petrojarl Foinaven er Golar-Nor og er eitt norskt felag, sum hevur høvuðsstað í Trondheimi.

Umboð á Petrojarl Foinaven er

Ole Øyen mætur hvussu langt er úr Akrabergi til Foinaven

manningin umleið helvt um helvt bretska og norsk. Stórsti partur av yvirmannunum eru norðmenn, meðan restin av manningini er bretska. Ein stórir partur (umleið eini 24%) av manningini er úr Hetlandi og Orkney. Lønin hjá manningini umborð er annars rættiliga góð. Lønirnar vóru sagt-ur at liggja millum £27.000 og £60.000 um árið. Í løtuni eru yvir 100 fólk, sum arbeiða umborð á Petrojarl Foinaven, men tá ið framleiðslan veruliga byrjar, fer manningin bert at telja 45 fólk. Til hesi størv søktu yvir 1500 fólk, so ikki kann sigast annað, enn at áhugin er stórir at sleppa at arbeiða har.

Sosialurinn hevði eitt prát við Les Thomson frá BP Les, ið er úr Hetlandi, hevur arbeiðt nógv við Foinavenprojekтинum. Hann varð spurður, um teir nakrantíð hava umhugsad at lýst eftir arbeiðsfólki til hetta øki í Føroyum. Til hetta svaraði Les, at eftirsókn eftir føroyingum kom ongantíð veruliga upp á tal, serliga av tveimum orsøkum. Fyrsta var, at av tí at arbeiðið verður gjørt í bretska sjógvum og av einum norskum felagi (Golar-Nor), var lagt eftir at manna skipið í so stóran mun móguligt við bretska og norska manning. Seinna orsøkin var, at ferðasamskiptið til Føroya var alt ov ringt til, at tað kundi loysa seg at flyta fólk millum Foinaven og Føroyar.

Í hesum døgum verður nógv tosað um ferðasambandið við Bretland, sum varð kvett. Úttalislíni frá Les Thomson kunnu í hesum sambandi geva eina aðra dimensjón til kjakið.

Moralskur stuðul frá norðmönnum

Á tórinum úti á Petrojarl Foinaven hiti Sosialurinn Ole Øyen, sum er „Offshore Installation Manager“. Hesin hevur umleið sama starvið sum skiparin á einum vanligum skipi. Við øðrum øðrum stendur

hann fyri øllum aktiviteti á skipinum. Ole Øyen er norðmaður, og høvdu vit eitt lítið prát.

Spurður um, hvussu langt tað er frá Foinaven til føroyska fiskimarkað, fór Ole at mæla og rokna, og kom fram til at teinurin er bert einar 15 fjórðingar.

Tosað varð víðari við nakrar norðmenn á brúnni. Teir vísu ikki, at Bretland ikki vildi góðkenna fiskimarkað sum undirgrundarmark millum Bretland og Føroyar. Norðmennirnir hildu allir, at tað var burtur úr vón og viti av bretska stjórnini at royna at fáa stóran part av føroyska øki í sjógnum markasamráðingarnar. Teir gjørdu heilt greitt, at føroyingar høvdu teirra moralska stuðul í sambandi við markatrætuna.

Conival spókir!

Í september 1994 kom fram á einari oljuráðstevnu í Aberdeen, har Sosialurinn var hjástaddur, at BP hevði funnið eina nýggja oljukeldu – nevnd „Conival“ – vestanfyrir Hetland. Jeremy Cresswell, sum skrivur fyri skotska blaðið Press & Journal, konfronteraði Colin MacLean frá BP við hetta undir ráðstevnuni, og kom hetta sum eitt stórt sjókk á ráðstevnuna.

Umborð á Petrojarl Foinaven fekk Sosialurinn eitt lítið prát við Jamie Jardine, sum er Senior Information Officer hjá BP. Spurður um hann hevði nakra viðmerking um Conival, segði hann bert: „Conival is a product of Cresswell's imagination“, og „Conival was a tighi-hole well, and nothing has been done with it“. Við øðrum orðum avnóktaði Jamie Jardine blankt, at kolvetni eru funnin har, og sigur, at tilveran av hesum felti er bert eitt úrslit av hugfloginum hjá Jeremy Cresswell frá Press & Journal.

Viðmerkjast skal, at Conival er merkt á nógvum nýliga útgivnum kortum av hesum økinum. Hetta eru kort, sum millum annað eru útgivin av sjálvstøðugum konsu-

lentum.

Hugsast kann, at um so er at BP veruliga hevur funnið kolvetni á Conival økinum, so kundi orsøkin til, at BP ynskir at dylja hetta, verði, at hendan keldan liggur ikki bert í bretska sjógvum, men eisini breiðir seg inn í hvíta zónuna millum Føroyar og Bretland.

Greenpeace

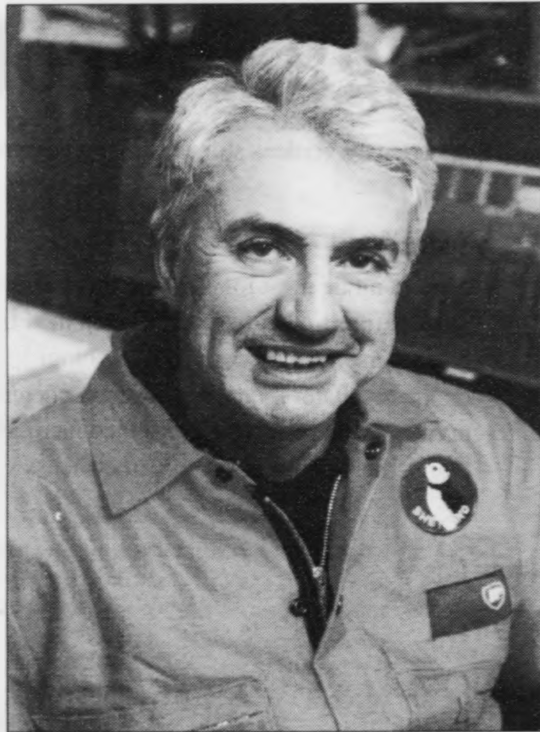
Í seinastuni hevur verið høyrð av mannamunni, at Greenpeace hevur ætlanir um mótmælisatgerðir móti at rísa oljufelagið fer undir oljuframleiðslu frá Foinaven vestanfyrir Hetland.

Illgruni hevur verið um hetta líka síðan skipið Petrojarl Foinaven, ið fer at framleiða olju frá Foinaven, fór úr El Ferol í Spaniu, har skipið var bygt. Meðan skipið lá utanfyri El Ferol í oktober 1996, kom eitt Greenpeace skip og setti á sjógv tveir skjóltingandi gummibátar. Hesir gummibátar eru væl kendir frá øðrum atgerðum, ið Greenpeace hevur skipað fyri. Hesir stímaðu so runt um Petrojarl Foinaven nakrar ferðir, uttan at nakar samskiptið var partanna millum. Tað tykist, sum Greenpeace í hesum umfari bert var áhugað at siggja skipið, og eisini kanska at ávara BP um, at atgerðir móti oljuframleiðslu vestan Hetland kunnu koma upp á tal.

Sosialurinn hevur høyrð, at ein mógulig atgerð fer at fella saman við, at fyrsta framleiðslan fer í gongd á Foinaven.

Higartil hevur Greenpeace einans gjørt um seg við at mótmæla utanfyri høvuðsskrivstovuna hjá BP í Aberdeen. Greenpeace mótmælir, at BP fer undir oljuframleiðslu í einum nýggjum øki, sum teir meta átti at verið vart móti potentiellari oljudálking.

Eisini sigur Greenpeace, at BP átti heldur at gjørt flógur í at menna tøkni ferðir til sólorkuútvinnan. BP er marknaðarleiarin í framleiðsluni av sólorkupanelum. Hetta hevði minkað um kolvetnisgassini, sum verða send út í atmosferuna. Kolvetnisgassini í atmosferuni fremja vakstrarhúsáriníð.

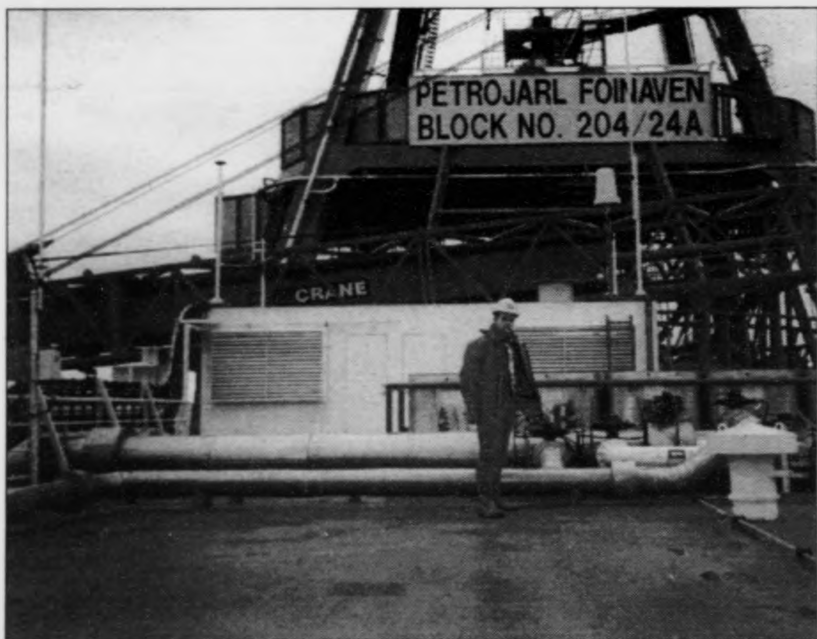
Les Thomson hjá BP hevur arbeiðt nógv ið Foinavenprojekтинum

Í sambandi við 17. útbjóðingarnar umfar søkti Greenpeace um at fáa tillutað allar blokkar vestanfyrir Hetland til at gera umhvørviskanningar. Hetta varð sýtt teimum. Spennandi verður at siggja, hvussu Greenpeace fer at fara fram viðvíkjandi oljuframleiðslu vestanfyrir Hetland. Greitt er, at um ein slík herferð fær fótn fyrir seg og gerst ein onnur Brent Spar herferð, so kann tað fáa álvarsligar avleiðingar á eina móguliga føroyska oljuvinnu.

Um so er, at oljufeløg nýðast at byggja seg fyri trýsti frá umhvørvisfelagsskapum og gevast

við oljuleiting á Atlantsmótinum, so verður einki leitað í føroyska sjógvum heldur. Umhvørvisfelagsskapir kunnu tískil eisini funnið uppá at tvinna eitt slíkt mótmæli saman við einum mótmæli móti grindadrápi.

Føroysku mynduleikarnir eiga tí at hava eitt vakíð eyga at umhvørvisfelagsskapum í hesum døgum.

Regin Hammer var fyrri Sosialin umborð á BP-skipinum, Petrojarl, sum felagið skal nýta til at taka olju úr havsins botni

Saga Petroleum

Saga er en av verdens største olje- og gassprodusenter. Hovedkontoret er i Norge.

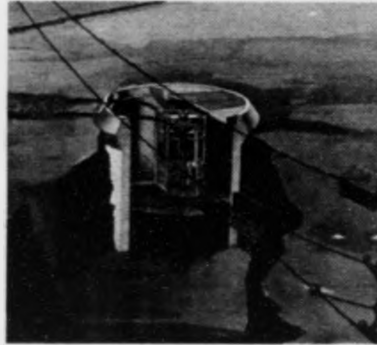
Vi skal

- være blant de mest lønnsomme og effektive selskaper i bransjen
- være et foretrukket operatørselskap med fremragende kompetanse innen utforskning, reservoarstyring og dypvannsteknologi
- oppnå resultater gjennom våre medarbeideres engasjement og idéskapning
- utvikle selskapet i et samspill med næringslivet og forskningsmiljøene rundt oss
- ivareta helse-, miljø- og sikkerhetshensyn i all vår virksomhet

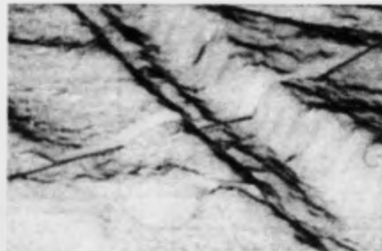

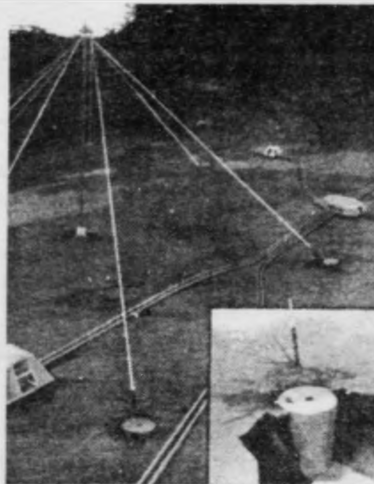
Fiskerivennlige løsninger

Brønnhode i silo i havbunnen
– Første gang anvendt av Saga i fektutbygging på Tordis-feltet i 1993.

Fullskala grøttestorsk
– for å unngå rørledninger i frie spenn, utført for Saga i 1994.

Fullskala forsøk med fibertau, stram forankring og sugeanker
– Løsningen gjør at en innretning legger beslag på langt mindre havområde, utført for Saga i 1996.

In the Centre of Tórshavn

- All rooms with private facilities
- Excellent conference facilities with AV equipment
- Sauna bath
- Exclusive Restaurant
- Car-Rental
- Parking lot
- Airport transfer
- Hairdressers/Perfumery
- Travel-office on street level

Hotel Hafnia

★★★★

Aarvegur 4-10
P. O. Box 107
FR-110 Tórshavn
Faroe Islands

Telephone
+298 11270
Telefax
+298 15250

Á veg til ríkidømi?

tormóður dahl

J.K. Galbraith, professari (þuskap tilfeingi, og samfelagsfróði, Harvard 1949-75) og persónligur ráðgevi hjá John F. Kennedy, sigur í sínum kanska mest kendu bók „The Affluent Society“ (yvirflóðarsamfelagið um ríkidømi)

„Ríkidømi er ikki uttan fyrirmunir, og óvægta fatanin hevur ongantíð vist seg serliga sannførandi, sjálvt um tað ofta hevur verið ført fram. Men ríkidømið er óivað erkilgigindin til sannleikakensluna. Hin fátæki hevur altíð eina tvöfugla mynd av sínum trupulleikum, og hvussu teir kunnu loysast. Hann hevur ikki nóg mikið, og tørvar meira. Hin ríki harafturimóti ímyndar sær nógvar trupulleikar, og tí vil hann samsvarandi vera minni vissur í, hvussu teir skulu loysast. Somuleiðis vil hann hava lyndi at nýta sít ríkidømi til skeiv endamáll og á annan hátt gera sær fyrri skommum, til hann hevur lært at liva við ríkidøminum. Sum tað er við teimum einstøku menniskjunum, soleiðis er tað eisini við londum.“

Kenna vit okkum aftur? Hóast nevnda bók varð skrivað í 1958, er hon líka áttókandi í dag. Reyð tráðurin í henni eru tankur um, hvi vit í ríku londunum ikki megna at stýra búskapinum og brúka vælferðina til gagns fyrri øll. Vit hava als ikki lært okkum at ásanna okkara ríkidømi og lært okkum at liva við tí. Í staðin fyrri at savna okkum um at vera rík, so tiggja vit okkum áframt, sum týðningarmesta verkætlanin er at verða rík. Meðan við vóru í ferð við at at verða rík, fingur flest øll

tað betri. Vøksturinn gav til fann grundleggjandi tørvin, id øll hövdu. Fyri at verða ríki, tá ein longu er vörðin ríkur, má tað skapast ein tørvin, id eingin hevur. Tað er sostatt ikki longur greitt, hvi vit vilja við ríkidøminum.

Galbraith hevur í sínum bókum (og sjonvarpsendingum) víst á, hvussu risafyrirvitokurnar í Vesturheiminum dominera heimsbúskapin, og hvussu tær við snilt skipaðum reglusemi sinamiljum (aftanfyrri „kulissurnar“) hava gjørt seg leysar av marknaði og prískapping. Makt teirra er tí vörðin ræðandi stór.

Í dag sita við øðrumegin borðið og skulu samráðast við hesar risafyrirvitokur um eitt **avmarkað deytt tilfeingi** (olja og gass) í okkara undirgrund. Omanfyrri hesa somu undirgrund livir okkara **avmarkaða (í tíð) lívrunnað tilfeingi: Fiskurin.**

Heita fær meg at hugsa aftur til síðst í 70-árunum og fyrstu helvt í 80-unum, tá nýttar vörðu fleiri hundradtals mió. kr. til ávísar norðurlendskar (Nordforsk) fiski- og góðskingarröyndir – ein teirra nevnd „**Oljefisk**“ (tú skalt leita leingi fyrri at finna eitt meira „óæstetiskt“ orð). Í minari verð eru tað just hesar verkætlanir, id kanska fremst av øllum lögdu lunnar undir „Svara Oktober“-skræðlið.

Við „Oljefisk“-ætlanini snúði alt seg um at verða **sum mest av fiski við at nýta minst av olju**. Einasta itøkiliga úrslit av nevndu verkætlanum var „legalisening“ av partrolingini og so kanska at fær-

oyski leiðarin av Nordforsk-röyndunum nu er vörðin stjóri í Fiskavirkning. Ymiskt er hvussu vinnulivsfólk legnast um hesi úrslit.

Evnið í dag eitur „Olja og fiskur“, men nu er spurningurin mest sum óvigtur. Hvussu skulu vit faa sum **mest av olju ur undirgrundini, men samstundis lýtta sum minst av fiski?**

Vit vörðu rík, ta vit glæðbeint tóku undir við nevndu Nordforsk- verkætlanunum, sum vit í dag mugu ásanna yvirhøvur vóru tað reina volapykk. Í dag eru vit fátæk (?), og sum hin fátæki vil hava meira, og heita „meira“ eitur í hugaheiminum hjá flest øllum „olja“. Fiskurin er helst ikki samdur, men hann kann bert atkvøða imoti við at rýma, so her mugu vit lata spurningin upp í hendurnar hjá okkara fólkavaldum at taka avgerðirnar. Vit hava tó sera góð kort í hondini, men tey mugu spælast rætt út.

Nútidar tøkni-fróðin hevur veitt okkum nógva og neyðuga hjálp og stórar gávur. Nóg mikið av mati, hús og klæðir. Men tøkni-fróðiliga menningin loypur í dag vill, tí hon verður ikki stýrd. Frá at vera eitt í samsvar við umhvørvið náttúrligt evni eins og plógvin, hátúrinn, hamarin o.s.fr., er henda menning vörðin náttúrunar bøðið. Tað er sum við lærlinginum hjá gandakellingini, sum kendi gandaorðini og fekk tólini at arbeiða fyrri seg, men tórvaði síðalag at steðga teimum. Úrslitið varð kaos.

„Olja og fiskur“ er fyrst og fremst ein spurningur, um vit og fram um alt okkara fólkavald, eru moralsk nóg búinir og sterkir at taka tær avgerðir, id nú skulu takast í oljumálinum. Aftur vendist valla.

Tormóður Dahl

Ja!

Send mær oljupakkan, sum eg gjaldi 1000 krónur fyrri

Viðl. kekki Postuppkav Banka/gjoflyting

Navn: .....

Bústaður .....

Postnr, bygd/byur .....

Tel.: .....

Undirskrift: .....

Send lepan til:
Tíðindablaðið Sosialurinn,
Box 76, 110 Tórshavn

Mennandi kjak krevur kunnleika;

Í Oljupakkanum fært tú alt tilfarið, sum hevur staðið í Tíðindablaðnum Sosialinum seinastu 25 árinum um oljuvinnu og marknasamráðingar. Tilsamans fleiri enn 1200 síður í trimum ringbindum. Oljupakkin er á tremur við upplýsandi greinum, áhugaverdum samrøðum, viðmerkingum og øðrum. Skalt tú fylgja við í dag, mást tú eisini hava bakgrundina við – og hana fært tú frá Sosialinum fyrri 1000 krónur!

Bilegg tær oljupakkan nú – 1200 síður fyrri 1000 kr.

Trygd og umhvørvi alstóran týdning í føroyskari oljuvinnu

Jan Müller

Ein av teimum, sum er sera fegin um, at vit longu taka stig til ráðstevnur, fundir og líknandi í sambandi við eina komandi føroyska oljuvinnu er norðmaðurin Alex Buvik, sum í dag arbeidir hjá Oljufyrirsitingini við serligum atliti til umhvørvis- og trygdar-spurningar.

– Ein slík ráðstevna sum henda, sum Føroya Oljuindnaður og Saga Petroleum skipa fyr, er sera týdningarmikil, tí hon skundar undir samfelagskjakið, nakað, sum er so ómetaliga umráðandi í sambandi við eina oljuvinnu.

Alex Buvik heldur trygdina og umhvørvið vera nakað av tí mest týdningarmikla, tá tosað verður um at byggja upp eina nýggja vinnu sum hesa.

– Tryggin má vera so góð, at henda nýggja vinnan hvørki skaðar menniskju ella umhvørvi ella Føroya higartil mest ahugaverðu vinnu, fiskivinnuna.

Alex Buvik, sum sjálvur hevur arbeitt í mong ár í norskar oljuvinnu, sigur, at tá oljuvinnan tók

seg upp í Noregi vóru tað sjálvandi ósemjur millum fiskivinnu og oljuvinnu, men hann vónar, at føroyingar kunnu læra hesum royndum, soleiðis at tú her heldur fær ein fruktagóðan dialóg heldur enn mótsetningar.

Heldur tú Føroyar eru fyrirkeiðar til eina oljuvinnu?

– Ein fyrirkeiðar seg. Og tað kongur, sum tað skal.

Alex Buvik heldur, at føroyingar eiga at brúka tíðina frá nú av og fram til 1. úthjóðingarmálar skilagott. Løgtingið eigur at fyrirkeiðar seg, nú tað skal til at umræða uppskot til eina kolvæðis-lóg, og samfelagið alt eigur at leggja seg út í hesar fyrirkeiðingar.

Hann heldur sømuleiðis, at fjølmíðlarnir hava stóran týdning, soleiðis at samfelagskritiskar spurningar kunnu víðgerast á ein uppbyggjandi hátt.

Men er olja er í føroysku undirgrundini?

– Tað er tað. Eg veit ikki, hvat Gud hevur gjørt við jarðfrøðina, men hyggja vit eftir Føroyum, so trúgv eg, at landið hevur gott av at hava eina aðra vinnu fyrriuttan

fiskivinnuna.

Men heldur tú tað vera mest sannlíkt, at vit samstarva við Noreg, tá vit útbýggja hesa vinnu?

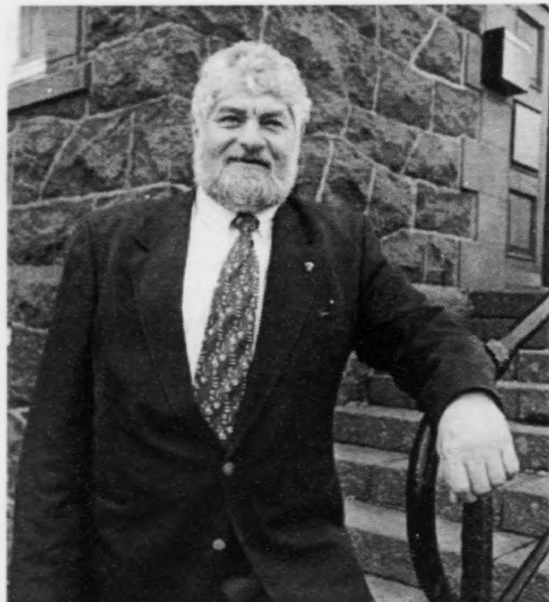
– Nei. Tað er mest náttúrligt at arbeiða saman við teimum londum, sum ein kennir seg tætt knýttan at. Noreg er eitt land, Bretlandi er eitt annað og Danmark aftur eitt.

Vit spurdu Alex Buvik, hvat hann heldur er av størsta týdningi at taka hædd fyr í sambandi við ein oljuútvikling í Føroyum?

– Hyggja vit samfelagsliga at tí, so siggi eg tað sum sera avgerandi at fáa eina javnvág, soleiðis at pláss er fyr bæði eini fiskivinnu og eini oljuvinnu. Vit mugu ansa eftir, at hesar báðar vinnur ikki drepa hvørja aðra.

Alex hevur verið í Føroyum í skjott eitt ár. Hansara sáttmáli við føroyskar myndugleikar eru uppá fimm ár, so vit eru farin forbi ár 2001, áðrenn hann gevst. Honum dámar sera væl arbeiði, føroyingar og Føroyar.

– Hetta er eitt sera spennandi arbeiði. Og eg haldi, at fólkini, sum starvast við oljuspurningum

Alex Buvik. Mynd: Jens Kristian Vang

eru væl kvalifiserað og gera eitt gott arbeiði.

Hvørji ynski hevur hann fyr í hesa ráðstevnu?

– At folk fara at skilja týdningin av byrjanini til eina føroyska oljuöld, og at vinnulívið og politisku myndugleikarnir ganga saman um at fáa nakað positivt burtur úr oljuvinnuni.

Alex heldur, at skuldi verið skipað fyr enn eini ráðstevnu um

oljuspurningar, so hevði verið hóskandi at tikið trygdina og umhvørvið upp.

I seinastuni hevur verið frammi, at Greenpeace hevur í hyggju at seta forðingar fyr oljuvinnu vestan fyr Heiland. Hesum dámar Alex Buvik einki. Hann heldur, at fer ein fram við varsemi og skili, so er eingin orsök til at seta forðingar fyr eini oljuframleiðslu á okkara leiðum.

Føroya Banki hevur drúgvur

royndir í altjóða peningalutningi

og hava vit lutikið í SWIFT

netinum í fleiri ár. SWIFT

stendur fyr Society for

Worldwide Interbank Financial

Telecommunication. Flest allir

stórir bankar í heiminum eru við

í hesum neti. Harumframt hevur

Føroya Banki samskipti við fleiri

enn 100 korrespondentbankar

ymsa staðni í heiminum. Hetta

merkir, at tú kanst flyta pengar

skjött úr Føroyum til onnur lond

- og úr øðrum londum til Føroya.

FØROYA BANKI

Húsagata 3 Postboks 3048 TB-110 Tórshavn
Tlf. 11 050 Fax 15250 Telex 31227 bank fo
SWIFT FØBFO3X

Fyrrverandi norskir ráðharrar:

Tit kunnu læra nógv av okkum

Okkara oljuvinna hevur ment norska samfelagið, og vit hava lært av mistøkunum. Umstøðurnar hjá norsku oljuvinnuni eru líkar teimum hjá føroyingum, og vit kunnu bjóða tykkum vitan, sum eingin annar hevur, siga fyrrverandi fiskimálaráðharrin, Jan Henry T. Olsen og fyrrverandi olju- og ídnaðarmálaráðharrin, Finn Kristensen.

Jógvan Hugo Gardar skrivur úr Oslo

Tað eru tveir vælnøgdir harrar sum koma til Føroyar at luttaka á ráðstevnuni hjá Saga Petroleum og Føroya Oljuídnáð. Jan Henry T. Olsen og Finn Kristensen hava áttaná at hava tænt sum ráðharrar

í stjórnunum hjá Gro Harlem Brundtland, fingist við at ráðgeva. Og teir halda seg hava nógv góð ráð við í viðförinum.
- Vit í Noregi hava dugað at brúkt menningina á oljuøkinum á rættan hátt, og vit hava í nógv ár havt eina ótrúliga menning, sigur Finn Kristensen. Hann hevur fleiri

ferðir sitað sum ráðharr, sum olju- ídnaðar- og orkumálaráðharr.
- Vit hava í mong ár sitað á fremsta bonki innan menning av oljuføting og vita hvussu rakstur av olju- og gassborjapallum skal fremjast á havinum

Jan Henry T. Olsen er fyrrverandi norskur fiskimálaráðharrin

SKÁLAFJØRÐUR

- the biggest and best natural harbour in Faroe

IT is well known that the Faroes are situated in a place in the North Atlantic renowned for unstable and stormy weather due to numerous low pressures.

IN such circumstances the knowledge of possible places for shelter and harbours providing safety and services for both vessels and crews during storms is of the utmost importance. - Of course this also applies to the offshore industry.

FUrthermore, Skálafjørður, in the central area of the archipelago, consists of several very safe harbours constructed, improved, and expanded over the past decades can receive and serve all types of vessels, including big, deep-going ones.

SKálafjørður is also very well equipped and ready to provide services in connection with the offshore industry.

APart from the shipyard at Skála with dry dock for vessels up to 115 m long, there are several mechanical and other workshops, radio and electrical services, provisions, wholesalers, bunker and shipping facilities, etc.

SKálafjørður is less than an hour from the capital, Tórshavn, and less than two hours from Vágar Airport.

The councils and various companies at Skálafjørður are extremely interested in a future oil- and gas industry and would be more than pleased to provide any services that might be required.

KONGSHAVNAR HAVNASTÝRI

Leitisvegur - FR-600 Saltangará - Tlf. + 298 49800 - Fax + 298 49800

Nógv at tosa saman um
Finn Kristensen ivast ikki í at føroyingar hava nógv at læra av norsku oljuvinnu og hvussu Noreg sum land umsitur oljumilliarðirnar.

- Eg ivast ikki í, at norðmenn og føroyingar hava nógv at tosa um á hesum økinum, og vit kunnu saktans fáa upp í lag eitt gott og gevandi samstarv fyrri báðar partar, sigur Finn Kristensen. Hann vísir á, at bæði grannalondini, Føroyar og Noreg, í mong ár hava havt tætt samband, og samstarvið á fiskivinnuøkinum hevur oftast verið gott.
- Ein oljuvinna vil vera við til at styrkja sambandið millum londini, og samstarvið vil eisini hava fleiri bein at standa á, sigur Finn Kristensen.

Jan Henry T. Olsen hevur sitað í meir enn fyra ár sum fiskivinnu- málaráðharrin, og kennir væl til føroysk viðurskipt og føroyingar sum samráðingarmótpart.

- Eg komi til Føroyar fyrri at geva av teimum royndunum, sum vit hava á fiskivinnu- og olju- økinum, sigur Jan Henry T. Olsen. Hann hevur umframt at vera ráðharrin eisini arbeitt innan fiskivinnuna sum ráðgevi fyrri Fiskeindustriens Landsorganisation og dagligur leiðari fyrri Troms Fiskeriflyking. Hann hevur eisini í fleiri ár sitað í fylkinginum.

Norska skipanin

- Eg komi til Føroyar fyrri at greiða

a frá um, hvussu vit í Noreg hava bygt upp eina skipan, har vit royndu at gera bæði oljuvinnuni og fiskivinnuni til vildar. Eg skal greiða hvussu henda skipan er bygd upp og hvussu vit á ein sera góðan hátt hava fingið hevar báðar vinnurnar at virka saman, sigur Jan Henry T. Olsen.

Hann sigur, at eftir hansara meining, so er tann norska skipanin tann besta sum er á økinum, sjálvt um hon dagliga verður ment.

Finn Kristensen vísir á at bæði strandalondini kunnu læra av hvør øðrum.

- Norska oljuvinnan hevur næstan bara norðmenn í starvi. Føroyingar og norðmenn hava nógv søguligt felags og lyndið er hampuliga líkt. Tað norska og tað føroyska samfelagið hava ikki stórvegis trupulleikar at skilja hvørt annað.

- Eg ætli mær ikki at fortelja føroyingum hvussu teir skulu gera. Eg vil greiða frá royndum. Vit hava havt oljuvinnuna í Noregi í umleið 30 ár, meðan Føroyar eru har Noreg var miðskeiðis í 60-unum. Nógv vát er runnið í ánni síðani tá og føroyingar vita best sjálvir, hvussu teir vilja hava sitt samfelag og hvussu møgulig oljuvinna skal brúkast, sigur Finn Kristensen.

»Sláið kalt vatn í blóðið«

-og kannið eftir hvat aðrir hava gjørt, serliga smátjóðir. Eg haldi norðmenn hava dugað væl at takla oljuvinnuna við eitt nú neyvari stýring av gongdini og eisini við, hvat stóru oljufeløgini hava fingið loyvi til og ikki. Um hetta er tað rætta fyri Føroyar mugu føroyingar sjálvir finna út av sigur Helge Joensen, føroyskur listamaður í Stavange

Jan Müller

Hann hevur buð í Noregi meg-inpartin av ævi síni, men kortini kennir hann seg sum føroying ella rættari sum klaksvíking.

Foreldrin vóru bæði úr Klaksvík. Pápin var Oli á Eðnum. Hann fórst við Fossanesi í 1938, og tað var Helgi bert 5 ára gamal. Saman við mammuni Oliviu Joensen flutti Helgi til Havnar, har mamman var stjóri á Sjomansheiminum frá 39-45.

Mamma giftust uppattur við einum norðmanni og ley fluttu til Noregs í 45 og hevur Helgi buð har síðani.

Kendur listamaður

Helgi er kendur listamaður í Stavanger og um allan heimin. Hann ger lutir úr tini og hevur hildið framstýringar í nógvum londum. Í dag er hann 65 ára gamal og hevur stór framstýringarhóli á arbeidsplassinum í hjartanum í Stavanger bý. Stóru eftirspurningur er eftir prýðislutunum hjá Helga.

Herfyri stakk Sosialurin inn á golvíð hjá Helga og fingu vit eitt prát við hann um eitt nú tað ávirkan, sum oljuvinnu hevur havt á hendu stóra norska býin.

Stóran týðning fyri Stavanger

Helge Joensen ger greitt, at hann avgjort ikki er nakar serfrøðingur í olju men persónliga heldur hann, at oljuvinnan hevur havt sera stóran týðning fyri Stavanger og alt ókið nærhendis. Nógv virksemu hevur verið og er framvegis í hesum økinum, sum hevur tilnýtt til oljuna.

Stavanger er vordin ein nógv meira internationalur býur enn hann varð, aðrenn oljan kom - upp á gott og ringt.

Fyri tað fyrsta er býurin nógv vaksin, soleiðis at her í dag bugva meira enn 100.000 fólk. Ávirkanin á mentanarlívið hevur verið stór, og eg haldi hetta hevur verið positivt. Men hvussu ein slík ávirkan verður í einum lítlum samfelag sum tí føroyska er sjálvandi ikki gott at vita. Tað veldist um so nógv leggur hann altrat.

Helgi Joensen her inni í framstýringarhóli sínum saman við teimum vøkrum prýðislutunum

-Av tí ringa, sum internationala umhvørvíð hevur fært við sær, er øktur kriminalitetur, húsin eru vordin nógs dýrari og prislagað sum heild er eisini hækkað nógv. Eitt nú hækkaðu lønirnar nógv, tá oljan kom, og hetta var hart fyri vinnulívið.

Helgi kom til Stavanger í 63 og heldur, at samanlagt hevur oljan havt sera positiva ávirkan á býin og fólkid her býr.

Norðmenn hava dugað væl

Vit spurdu Helga, hvussu hann heldur norðmenn hava klarað at taklað hesa vinnu!

Után at vera serfrøðingur, so haldi eg norðmenn hava dugað væl at stýri hesi vinnu og gongdini og somuleiðis, hvat stóru aljóða oljufeløgini eru sloppin at gera og ikki.

Um tað er besti máttin at gera hetta uppá og um hetta er máttin fyri føroyingar veit eg ikki. Tó má tað vera nyttugt fyri føroyingar at kanna og vita, hvat norðmenn hava gjørt og so taka støðu til, um hetta hoskar til føroysk viðurskifti.

Heldur tú tað er gott fyri Føroyar, um olja verður funnin?

Búskaparliga er tað gott. Men hvussu stór avirkanin verður á eitt so lítið samfelag er so nakad heilt annað. Tað roki eg við, at tí kunnur finna út av ut frá tí, sum er hent í tí Hetlandi.

Hvørji góð ráð hevur tú at geva tinum føroysku landsmunninum í sambandi við oljuna?

-Eg veit ikki annað at siga, enn at ein skal sláa kalt vatn í blóðið og kanna, hvat aðrir hava gjørt, kanska serliga aðrar smáar tjóðir.

Helgi hevur just verið í Føroyum til jarðarfærdina hjá pápa-beiggjanum Robert Joensen.

Vit reinsa longu norsku og bretsku oljuvinnuna

... og klára helst eisini ta føroysku!

KEMILUX

Mykinesgøta 1 • FR-100 Tórshavn
Tlf. 10833 • Fax 10933

Brúkið oljuvinnu til at fjøltáttu búskapin

– Oljuvinnan er ein einastandandi møguleiki hjá føroyingum at gerast minni heftir at eini høvuðsvinnu, sigur Mark Shrimpton úr New Foundlandi, sum nú um dagarnar vitjaði í Føroyum

Jan Muller

Tað kann oftani vera áhugavert at trætta, hvussu aðrar smátjóðir hava lagt til rættis og upplivað ein oljuvirkning, og hvat fólk haðani halda um eina líknandi gongd í Føroyum.

Ein av teimum utlendingum, sum hefur royndir at vísa á og sum eisini hevur eina greiða meining um, hvat er skilabest fyri eitt litit oljugalnd sum Føroyar í sambandi við hesa nýggju avbjóðing, er newfoundlendingurin Mark Shrimpton.

Hann er føddur í London men hevur búð og starvast í New Foundlandi tað mesta av lívi sínum. Mark hevur í dag sína egnu ráðgevarafyrirtøku í Saint John í New Foundlandi, sum er ein landspartur í Kanada.

New Foundland kann í nógvum limum samanberast við Føroyar, eitt nú er talan um eitt oyggjasamfelag, sum er partur av einum stórum samfelag - ein kann brúka myndina Føroyar - Danmark og New Foundland - Kanada, hóast New Foundland í dag orsakad av tí ringu búskaparstöðum, sum tók landið heilt á bóli fyri nógvum árum síðani, nú hevur minni sjálvræði enn Føroyar.

Var fiskivinnusamfelag burðurav

New Foundland hevur eins og Føroyar eru tað í dag verið eitt fiskivinnusamfelag burðurav - men síðani fiskurin hvarv ella varð niðurfiskaður ella hæðit tvey hefur samfelagið verið fyri ómetaliga stórum hakkøstu - fyri síðani at royna at reisa seg aftur við eitt nú einum oljuvirkningi.

Herfyri vitjaði Mark Shrimpton í Føroyum í sambandi við ein fund, ið varð hildin millum m.o. fleiri av oyggjasamfeløgnum í Atlantshavi. Sami Mark hevur áður verið í Føroyum, har hann hevur tosað um royndir sínar á oljuøkinum.

Meðan Mark fyri gav ráðgeving í sambandi við fiskivinnuna, so eru oljuvinna og námsvinna í dag bestu kundar hansara. Hann er útbúgvin geografur og hevur tey seinastu 13 árin havt sína egnu fyrirtøku, sum eisini hevur arbeitt nógv við sosialari tilrættalegging og granskning.

Nú hann er aftur í Føroyum hevur hetta samband við eitt oyggjalandsprojekt, sum skal hyggja eftir, hvussu oyggjalond kunna læra av hvørjum øðrum. Talan er um fyra verkætlanir. Ein snýr seg um ferðavinnu, ein um primeridnað, ein smáidnað og síðani ein um útflytning av tænastrum, sum hava tilknýti til vitan.

Mark heldur, at umrøddu oyggjalandsprojekt kunnu fáa stóran tyding fyri føroyingar, tí landið er so heft at bert eini vinnu. Eisini fjarstöðan millum Føroyar og Danmark og fjarstöðan annars í Atlantshavi settir avmarkingar.

Hann vísir á, at New Foundland hevur verið í somu støðu sum Føroyar við bert at hava eina vinnu at dæva uppá og tí hevur denturin m.a. verið lagdur á at økja um útflytning av vitanartengdum tænastrum úr smærri økjum, eitt nú gjøgnum Internet og lægri telefonkostnaði.

– Eg vóni, at tit kunnu fáa gongd á slíkar tænastr. Myndugleikurnir eiga eisini at umhuga at stuðla slíkum sigur hann.

Støðan í New Foundlandi

Búskapurin í New Foundlandi er sum heild ikki væl fyri. Onkur tekur eru til, at toskur er altur at fáa, men fullkomni veiðubann eftir toski hevur verið á mest tyðandi grunnum síðani 92. Nú er loyvt at fiska 10.000 tons av botnfiski, tó at fiskifrøðingar ikki eru á einum máli, um hetta er rætt. Teir eru eins og í Føroyum ósamdir um, antin tað er ovfisking ella hita-vidurskiftin í sjónum, sum gera, at eingin fiskur er.

Tá bann varð sett móti allari

Mark Shrimpton: -Eg haldi avgjørt, at ein oljuvinna er til tað góða fyri Føroyar. Men ein eigur at tilrættaleggja og stýra væl.

fiskiveiðu, mistu fiskimenn og fólk á flakavirkjum arbeiddi svarandi til alt íbúgvartalið í Føroyum. Í New Foundlandi búgva í dag umleið 500.000 fólk.

Arbeisloysi er tó enn stórt, eini 20%. Fólk flyta til aðrar partar av Kanada, men nú vónirnar til framtíðina eru stórrar, kann henda gongd stöðgast. Og hóast stórt arbeisloysi framvegis er í fiskivinnuni, so hava fólk kortini ikki mist alla vón um, at fiskivinnan skal menna seg aftur í framtíðini. Har eru framvegis nógvir pengar at vinna. Fiskasløg, sum scallop, krabbi og onnur sløg fáa sera góðan prís, so nøkur av teimum mongu fiskavirkjunum, sum lótu aftur eftir fullkomna veiðubannið eftir botnfiski, eru nú aftur opin.

Men tað at botnfiskur altur verður at fáa merkir so aftur sosialar trupulleikar á landi, tí tey ymsu bygdasamfeløgini togast um, hvørt virki skulu latast upp aftur, nakað, sum heldur ikki er ókent í Føroyum.

Meiri fjøltáttan búskap Meðan nøkur royna at endur-

byggja fiskivinnuna, so eru newfoundlendingar farnir at seta sítt álit til eina komandi frálöndavinnu - oljuvinnu - eina námsvinnu og síðani eisini tænastravinnu av ymsum slag. Ringu royndirnar av at vera bundin at bert eini høvuðsvinnu hava fingið newfoundlendingar til at fjøltáttu búskapin meira.

Eitt stórt nikkel- og koparfund er gjørt í Labrador, og í náminum fer at verða arbeiddi til eini 1500 fólk umframt onnur 1000 á einum stórum smeltara.

Stóra avbjóðingin kemur tó serstakliga frá tí komandi oljuvinnuni. Hóast tað eru meira enn 30 ár síðani, at farið varð undir at leita eftir olju við New Foundland, so er enn eingin framleiðsla byrjað.

Fyrsta útbjóðingurumfarið var í 1963 og varð borurin settur í tryk seinni. Orsøkin til at alt hetta hevur tikið so drúgva tíð var ósemja millum tæverandi stjórnina í Kanada og stýrið í New Foundlandi um markið.

Munur millum Føroyar og New Foundland

-Eg haldi ikki tí føroyingar skulu samanbera tykkum við okkum á hesum øki og hera ótta fyri, at tað fara at ganga 30 ár frá tí, at tann fyrsta keldan er funnin, til framleiðsla kann byrja. Tit hava eisini verið so heppir at fáa rættindin til møguliga olju frá dýnum longu tíðliga í útviklinginum sigur Mark Shrimpton.

Ein orsøk til at tað hevur gingið so seint í New Foundlandi at fáa eina framleiðslu í gongd hava verið serstøku umstøðurnar har við stórum ísfjølum. Hetta hevur verið ein heilt nýggj teknologisk avbjóðing í mun til Norðsjögvin. Men nú fer so okkurt at henda. Arbeið hevur í fleiri ár verið uppá at gera ein risastóran framleiðsluplupur betongi. Hann eitur Hibernia og í byggingini er hædd tikin fyri, at stór ísfjöll vantiga

koma rekandi, har pallurin skal standa.

Nú er so við at koma undir land við hest bygging og er ætlanin at toga Hibernia út a feltið í august mánað. Ein stórir partur av arbeiðinum er gjørt í New Foundlandi, meðan annað er gjørt í Italia og í Korea.

Hetta verður so tað fyrsta oljufeltið við New Foundland, sum fer undir framleiðslu. Tað er serstakliga Petro Canada, sum stendur yfir oljuleiting á hesum leiðum. Önnur feløg, sum eru við, eru Mobil, Amoco og Norsk Hydro, sum hefur gjørt serstaka samstarvsavtalu við Petro Kanada. Henda avtala sigur, at kanadiska felagið skal vera við í lisensum hjá norska felagnum í Norðsjónum fyrri at útvega sær vitan og royndir haganum - og er Norsk Hydro so við í Kanada.

Fjórir eru annars tilsamans 15 oljufelti, sum meitt verður kunnu verða lönandi. Ætlanin er at byrja framleiðslu frá øðrum eini Hibernia og er talan har um at bruka flotanð framleiðsluskip har. Tað kemur ikki upp til at leggja rørløingir í hesum økinum.

Mark Shrimpton sigur við Sosialin, at tað verður miðjað mót, at oljuframleiðsla við New Foundland um ár 2005 skal fevna um 20% av samlaðu kanadisku oljuframleiðsluni.

Hann vísir á, at teir longu siggja sera positivar avleiðingar av tí mennandi frálöndavinnuni. Feløg stinga seg upp, sum hava útviklað nýggja tøknilfrøði við at arbeiða á oljuøkinum, eitt nú er felag, sum hefur gjørt úterð og hefur specialiserað seg at arbeiða við veðurupplýsingum ol. Fyrirkoman stendur í dag fyrri stórum útflytingum.

Annars eru útlit til, at skattainntøkurnar frá oljuvinnu og lisensum kunnu minka um almennu skuldina, lækka vanligu skattin, og somuleiðis verða pengar til avlops til at úthyggja infrastrukturn, sosial- og heilsuverkið ol.

Roknað verður við, at oljuvinnan kann koma at standa fyrri millum 5 og 10-túsund arbeiðsplassum í framtíðini. Hetta verður eitt lítið men týðandi íkast til at fáa búskapin aftur á fótur.

Sou skjótt at her vóru møguleikar

Vit spurdu Mark Shrimpton um negativu árinum frá eini oljuvinnu á eitt lítið samfelag sum New Foundland!

Í byrjanini vóru tað fólk, sum böru ótta fyrri gongdini, at vit óll fóru at enda sum texanarar, og at búskapurin altur fór at verða yvirupphitaður. Men so hvørt vit fingu høvi til at egleiða og kanna henda nýggja idnaðin sá vit, at orsök var ikki til at bera ótta.

Mark sigur víðari, at sjálvandi vóru eisini tey bangin fyrri, at oljuvinnan skuldi fáa negativu ávirkan á fiskivinnuna, men granskning og royndir hava víst teimum, at er ein væl fyrirteklaður og megnar at styra hest nýggju avbjóðing, so verður ávirkan ikki negativ á fiskivinnuna men heldur positiv.

Stongu krøvini til oljupallarnar hava m.a. gjørt, at tú hefur fingið eina nógva betri veðurtenasta, og eisini Vaktar- og hjárgingartænastan er vordin útbýgd og betrad. Fiskivinnan læt fleiri fyrimunir av tí virksemin, sum er á oljufeltunum. Eitt nú fáa vit tryggjað okkum, at eingin dalking er ella at úterð og burturkast verður koyrt í havid.

Hvussu tá við mentanini!
-Fær til Hetlands og spyr. Har tók vinnan ikki mentanina á bóli, tað var kanska beint tvørturimót. Fleiri fólk, sum vóru áhugað í júst mentanini, komu til oyggjarnar, og lögdu har pengar eftir seg. So kann siga, at henda vinnan kann hava positivu ávirkan á mentanina í einum landi.

Oljupengar til at menna ferðvinnu

Mark Shrimpton hefur undir vitjan síni í Føroyum havt høvi til at tosa við bæði Oljufyrirsiting og Oljuráðleggingarnevnd.

Hann hefur á hesum fundum víst á, hvussu týðningarmikið tað er ikki at siggja oljuidnaðin sum ein hottan, men at ein tvørturimót eigur at spyrja, hvussu ein kann brúka møguleikarnar í oljuvinnuni til at fáa frámjár aðrar týðandi broytingar í búskapinum, sum so aftur uppá longri síkt kann vera av alstórum týðningi fyrri samfelagið alt.

Við hesum sipar hann m.a. til eitt samanspæl millum oljuvinnu og ferðavinnu. -Hvussu kann ein brúka oljuvinnuna strategiskt til at betra um ferðavinnuna? Og svarar: -Eitt nú krevur oljuvinnan góðar flutnings- og gistingarmøguleikar. Og tað kann so aftur gagna ferðavinnuni, sum netup eisini hefur tørv á tí.

Og hendir tað, tá avtornar, at als eingin olja er við Føroyar, tá hefur ein kunnað brúkt oljuidnaðin sum amboð til at gera búskapin meira fjølbroyttan. Hetta er netup tað, sum hefur eydnast so væl í New Foundlandi sigur Mark.

Eg haldi vit óll hava nakað at læra av hvørjum øðrum. Tað er greitt, at ein eigur at fara hovliga fram. Vit í New Foundlandi hava eisini gjørt mistøk. Royndirnar frá teimum koma nú eini oljuvinnu í Følklandsoyggjunum til góðar. Og áttu kanska eisini komið Føroyum til góðar, to at ein altíð skal vera varn við fullt og heit at samanbera viðurskiftum frá einum landi til eitt annað.

Mugu royna at skilja vinnuna

Mark heldur tað er sera umráðandi, at føroyingar istaðin fyrri at venda sær móti einum slíkum útviklingi, royna at skilja hesa vinnu.

Eg skilji væl, og tað er eisini sunt at vera á varðhaldi, soleiðis at nýggja vinnan ikki ger fiskivinnuni ónaðir. Men eg haldi tú eiga at brúka henda tva og møguleiga ótta eisini til at granska og kanna. Fyrri harvið at tryggja tykkum, at tey negativu tingini ikki

sleppa at henda. Og so lata tað positivu sleppa framat.

Mark Shrimpton, sum hefur hildið fleiri fyrilestrar um olju á ráðstevnum, hefur stóran áhuga fyrri eini komandi føroyskari oljuvinnu.

-Eg haldi, at tíðindini um at møguleiki er fyrri at linna olju her, eru sera góð tíðindi fyrri Føroyar og føroyingar. Tá hugsað verður um ringu búskaparlígu støðuna og tað neyðuga í al fjøltáttu búskapin meira fyrri í heila taktið at koma burtur úr kreppum, so haldi eg, at oljan kemur sera sera væl við.

Finnið út av, hvat tit vilja. Tað er í hvussu er gott at hava ein møguleika sum henda í bði. Tilrættaleggið soleiðis, at tað slepst undan mistøkum.

Mark Shrimpton sigur seg vera

ærligan, tá hann sigur, at sambandið millum oljuidnaðin og folkið í New Foundlandi vera sera gott.

-Oljufeløgini royna sjálvandi at fáa sítt, men royndir okkara eru, at feløgini eru fair.

Oljufeløgini til at tosa við

-Summi siggja stóru oljufeløgini sum fíggindar, og at tey eru so stór og professionell, at eitt lítið land sum Føroyar megnar ikki at samræða seg til skilgáðar avtalur!

-Tað er rætt, at tey eru ómetaliga stór, men okkara royndir eru, at tey óltari eru sera generøs, og tey eru til at tosa við. Tey hava sjálvandi royndir, sum føroyingar ikki hava, men ráð er fyrri tí. Ráðgeving kann geva føroyingum atgongd til royndir og vitan hjá oljufeløgnum. So tað er spurningurin at hyggja krng seg.

Mark vísir í hesum sambandi á, at føroyingar hava eisini brúkt fleiri góðar ráðgevar í sínum arbeiði at bygga upp eina fyrirsiting, gera lógr og reglur ol. og sipar hann m.a. til Alex Kemp frá Robert Gordon universitetinum í Aberdeen, sum hefur hollan kunneleika til búskaparlíga partin av hest vinnu.

-Eg skilji annars íva tykkara, tá tit seta spurningin, hvussu ein oljuvinnu kann koma at hava ringt árin á fiskivinnuna. Men her eiga tit at leggja tykkum eftir strategiskari planlegging, tvs. at tit mugu gera tykkum greitt, hvussu ein oljuvinnu og ágóðin frá henni kann vera við til at stuðla eini fiskivinnu. Hvussu kunnu vit brúka hesa nýggju vinnu til at gera viðurskiftini í høvudsavinnuni og

landinum annars enn betri. Tað er avgerandi málið.

Oljuvinnu góð fyrri Føroyar

Hvussu sær Mark Shrimpton so uppá framtíðina hjá Føroyum sum komandi oljutjóð?

-Eg haldi, at oljuidnaður er nakað gott fyrri Føroyar. Eg eri ikki serfrøðingur í føroyskum búskapi. Veit nakað um oljuvinnuna og kann bert siga, at tit hava ein stór-an møguleika í hondunum um til bera tykkum rætt at. Hugsid um hann sum eina leið til at fáa fjøltáttu búskapin. Men sjálvandi skulu tit eisini vera á varðhaldi.

Oljufeløg eiga lata føroyingar gera arbeiðini

Mark heldur tað eisini vera skilgott at fáa eitt gott samstarv við oljufeløgini, soleiðis at sum mest av arbeiðinum kann liggja í landinum. Hansara egna ráðgevarafyrirtøka hefur havt nógva slík arbeiði frá oljufeløgnum, og hetta hefur so aftur ment fyrirtøkuna so mikið nógva, at hon í dag virkar sum ráðgevi fyrri fleiri onnur lond, eitt nú Argentina.

-Tað er umráðandi, at føroyskir oljumyndugleikar lata oljufeløgini vita, at tað er eitt føroyskt ynski, at sum mest av arbeiðinum skal gerast í Føroyum. Lífur tú ikki á teg sjálfan og bara letur fyrirtøkum í øðrum londum gera arbeiðini, so fær tú heldur ongantíð sær royndir, sum tú so aftur seinni kann brúka til at menna tína fyrirtøku enn meira og helst so nógva, at hon kann gera sum vit -lára út í onnur lond at arbeiða.

Her eru møguleikar. Tað ræður um at siggja teir og troyta teir rætt

VÁGS SHIPYARD Ltd.

SHIPYARD

The Shipyard is able to overhaul ships up to 1.500 t.d.w., l. 0.75 metres, 13 metres wide. All marine repairs such as welding, painting, cleaning and woodwork.

HYDRAULICS

All hydraulic works is undertaken. Work in stainless steel, aluminium. Welding in tic, mig and mag is done.

ELECTRICS

All electric work on low and high voltage is undertaken. Normal stocking is kept.

PLUMMING

Plumbing in hot and cold water. Sanatory work is done.

VÁGS SKIPASMIÐJA Sp/f

(VAGS SHIPYARD)
Lágabø, FR-900 Vagur
Føroyar (Farøe Islands)
P. O. Box 128
Phone +298 73010
Fax +298 73050

OFFSHORE EUROPE 97
OIL & GAS EXHIBITION & CONFERENCE
9-12 SEPTEMBER 1997 ABERDEEN SCOTLAND

MENNINGARSTOVAN og FÖROYA OLJUÍDNADUR

skipa fyri føroyskan vinnuligan luttøku á OFFSHORE EUROPE 97 í Aberdeen í døgnum 9-12 september

Virkir og stovnar, ið hava ahuga fyri luttøku, og sum ikki hava móttikið kunnandi tilfar, verða biðin um at seta seg í samband við MENNINGARSTOVUNA, tlf. 13028 ella telefax 10459

MENNINGARSTOVAN

Hotel Føroyar

Víkbyggavegin
Bú Box 5404 • FR 110 Tórshavn
Telefon (+298) 17500 • Telefax (+298) 16019

- Smuk fri beliggenhed på en sydvestlig fjeldside med udsigt over Tórshavn, øen Nolso og havet. 2 km fra centrum
- Store rummelige værelser med bad toilet, tlf. radio, satellit TV, hartorner, bukse-presse og minibar
- 1.klasses restaurant med færøske og udenlandsk specialiteter
- Gode konference- og selskabsfaciliteter
- Direkte busforbindelse til lufthavnen
- Booking af alle sight seeingture på Færøerne direkte på hotellet

STEPHANSSONS HÚS

We are an ambitious PR & advertising agency. You're a customer also ambitious and with something in mind. You want to say something and we know how, when and where.

What's it really like working with us?

It's not all full colour pages and people wearing funny glasses. Nor is it headlines and TV commercials. Our job is more like joining forces with clients who have a product or service to sell.

We need to learn fast and assimilate detail quickly; then come up with a clear concise brief. We work very hard, but this will never be a substitute for radical and innovative thinking. We wouldn't even dream of doing this job if we didn't like dealing with all sorts of people. Personal skills are crucial, we want confident and satisfied customers with presence and visions.

STEPHANSSONS HÚS Sp.á. Kongubrugvin • FR-100 Tórshavn. Tlf. +298 14291 • Fax +298 16454 e-mail: step_hus@olivant.fo

Finn Kristensen, fyrrverandi ráðharri:

Varð- veitið verandi vinnur

Royndirnar úr Noreg siga mær, at tit eiga at ansa eftir, at vinnurnar í verandi føroyska samfelagi, mugu varðveitast. Oljuvinnan má ikki oyðileggja fyri tey smáu samfeløgin. Sigur fyrrverandi norskri olju- og iðnaðarráðharrin, Finn Kristensen

Jógvan Hugo Gardar skrifar úr Óslo

Virksemi á bæði landi og sjógvá kemur at okkara í Føroyum í árunum sum koma. Í fyrstu atlogu kunnu feløgini bruka verandi føroysku fyrritøkurnar, men linnur ein olju ella gass, so vil trýstid á føroyska samfelagið gerast ómenniðskjaligt. Og ta skal ein vera varin. *Hvortjar avbjóðingart fjar vit?*

Ítt koma at merkja tað okta virksemið, men ikki fyrr enn oljan rennur upp av havbotninum koma innlökurnar. Men tær innlökurnar eru eisini so óhugnaliga stórar at tær kunnu botta eitt lítið samfelag sum tað føroyska, sigur Finn Kristensen.

Í byrjanini ta feløgini leita eftir olju og gassi, koma ley at hava brúk fyri univaflingartænastum, mátt, bílum, gestingarhúsum og øðrum, sum gerandiðlagurin krevur. Harafturat kunnu oljufeløgini eisini hugsast at bjóða ungum føroyingum at útbúgva seg innan oljuvinnuna.

Stórar broytingar

Men hvussu kunnu føroyingjar samganga áhugamalini hjá til dømi í fiskivinnuni og eina nýggjari oljuvinnu?

Hetta er ein spurningur, ið ikki kann loysast utan vðari. Men tað, føroyingar mugu hava í huganum er, at hatta er ein nýggj og, fyri føroyingar, ókend vinna. Tað er upp til føroyingar spjálvar hvussu nógv fólk ein vil hava í starvinum innan oljuvinnuna. Fleiri føroyingar sum starvast í oljuvinnuni, størri gerast broytingarnar av verandi samfelagi, sigur Finn Kristensen.

Hvortjar avrikarnir tosast til ein?

Íg tósti ikki einans um vana-liga avrikan. Oljuvinnan er ein avbjóðing, sum gevur varandi virði fyri samfelagið. Her hugsast eg til dømis um tektadróðliga vit-an, sum føroyingar fáa, og kunnu gera nýtslu av, sigur Finn Kristensen, men hevjar samstundis þekkingum.

Tað er av stórum týdningi at okta oljuvirksemi í Føroyum ikki óyðileggur fyri fyrritøku og vinnu-ur, sum í dag eru grundarlagi undir

føroyska samfelaganum. Her hava vit eina goða ótsøk at bygja upp eitt samstarv millum Noregi og Føroyar. Vit høvdu ongur rovdur ta okkara oljuvinnu býrjaði fyri 30 árum síðani. Nú kunnu vit lera tykkum av okkara rovdum.

Seta mark

Hvussu skal eitt samfelag við 400 túsund íbúgvum klára at styra ein vinnu?

Spurningurin til eiga at seta tykkum er, hvar gangur markað fyri oljuvinnuni. Hvussu langt vilja vit fara. Føroyska samfelagið er lítið og viðkvæmt. Í Noregi er oljuvinnan ein týðandi partur av samfelaganum. Men í einum samfelagi við 400 millioinum íbúgvum vildi henda vinnan neyvan gjøvt nógv um seg, men í norska samfelaganum, sum telur fyra millio- nior er oljuvinnan týðandi. Hugsast tykkum ta, hvussu stóran týðning oljuvinnan kann fáa fyri Føroyar. Men hetta er spjálandi eftir at oljan er lunnin, og pengarnir streyna inn í kassan.

Men óansæð hvat hendur, gloymið ikki verandi iðnað og vinnur, sigur Finn Kristensen.

DIGITAL PARTNERSHIP

Whether you need 64 kbit data communication lines or just to call your mom, the Faroese Telecom provides the connection.

To operate in the Faroe Islands doesn't mean that you have to bring your own hardware. What it does mean is that you won't feel the difference between a location on the European mainland and the Faroes in the North Atlantic Ocean.

IDEAL CONDITIONS

The Faroes are also connected to the CANTAT-3 fibre optic cable which offers high speed opportunities for new transmission concepts.

Please join in for creating ideal conditions for your business in and around the Faroe Islands.

FAROESE TELECOM

PHONE +298 1 54 33 FAX +298 1 64 20 8277 PB-170 FØROYA TÆNSA OG LAGA

Føroyingar skulu kenna seg tryggar við samvinnu við norskar fyrritøkur

– Eg haldi, at føroyingar kunnu fáa stórt gagn av teimum royndum, sum Noreg hevur gjørt á oljuøkinum hesi seinastu mongu árinum, sigur norskur sendiharrin í Danmark og fyrrverandi norskur uttanríkisráðharrin, Thorvald Stoltenberg

Jan Muller

Hann er fryntligur og dámligur. Hann gevur sær góðar stundir og hvørt einasta orð tykist væl umhugað og at byggja á aralanga royndir sum politikari. Hann er eitur Thorvald Stoltenberg og er norskur sendiharrin í Danmark. Hann er annars væl kendur kring allan heimin fyri sín politiska dugnaskap og sitt menniskjansliga

sinnalag. Hann var eitt skifti norskur uttanríkisráðharrin, hann var leiðari av Iridarsamráðingunum í Fyrri Jugoslavia og hann hevur eisini havt annað leiðandi starv í ST.

At sonur hansara, Jens Stoltenberg hevur verið oljumálaráðharrin man eisini hava gjørt sitt til, at pápin hevur fingið nógvan íbúðir í samband við menning av oljuvinnuni. Í dag er sami Jens Stol-

tenberg fíggjarmálaráðharrin, og hann er millum fremstu evnina til forsætisráðharrasessin, tá Thorbjørn Jagland fyrri ella seinni leggur frá sær.

Thorvald Stoltenberg dylur ikki fyrri, at tað er hansara innasta von, at føroyingar kunnu fáa nakað gott burtur úr eini møgulegari oljuvinnu, og her heldur hann eisini, at Føroyar kunnu fáa gagn av norsku royndunum. Sjálfur heldur

– Tit mugu vera vitandi um vandarnar og alla tíðina roynd at mótarbeida teimum. Megna tit tað, so skulu tit eisini fáa nakað gott burtur úr, sigur Thorvald Stoltenberg

TRONGISVÁGS-FJÖRDUR

...the absolute best natural harbour in the faroes!!

THE COUNCIL OF TVØROYRI
P.O.Box 80 - FR-800
TVØROYRI
Phone +298 71085
Fax +298 71814

THE PORT TO A FUTURE FAROESE OIL-INDUSTRI

hann Noreg hevur fingið nóg burtur úr og tí kann vera ein góð fyrmynd.

Vit spurdu Thorvald Stoltenberg, um hann heldur vanligt norðmáðurin hevur fingið nóg burtur úr olju?

– Vit hava dugað at fingið nógvar innstøkur burtur úr olju og nú hava vit eisini víst, at vit hava evnini til at seta partar av innstøkunum av í ein oljugrunn, sum ma skal kunna koma komandi zettariðum til gagns.

Men hvussu kann ein tryggja sær, at norska fólkid fær sín ágøða av oljupengunum?

– Fyri tað fyrsta, so hevur norska fólkid longu fingið ein stóran part av hesum ágøða. Tá vit eru fyrri at reka tann almanna- og heilsupolitikk, skúlapolitikk, ja vælferðarpolitikk, sum vit hava gjørt, so er tað ikki minst oljupengunum fyrri at takka. Vit høvdu sjálvandi eisini klárað okkum utan oljuna, men tað hevði ikki verið uttan stórar trupulleikar.

Føroyar og vandar

Vit spurdu Thorvald Stoltenberg, hvussu hann heldur eitt so lítið oyggjaland sum tað føroyska kann sleppa undan óhepnunum árinum frá eini oljuvinnu.

Tit mugu vera vitandi um vandarnar og alla tíðina roynd at mótarbeida teimum. Megna tit tað, so skulu tit eisini fáa nakað gott burtur úr.

Men eru tit ikki vitandi (bevisitir) um støðuna, so kann ein koma út í eina sera torföra og vandamikla støðu.

Stoltenberg tvást ikki sjálfur í, at oljувinnan hevur havt ómetaliga stóran týðning fyrri norska samfelagið og hetta at landið nú eisini sett av 25 mia. kr í ein oljugrunn er eitt sera gott tekin.

Men hvussu heldur hann so, at ein so fáment tjóð sum tann føroyska megnar at lera samráðing

við tey stóru multinationalu feløgini og koma væl frá tí!

– Tað er upp til tykkum sjálvar. Er olja so er hon tykkara, og tað eru tit, sum skulu seta krøvini.

Vit hava hava ein sera greiðan politikk á norska landgrunninum, tá talan er um rættindini og møguleikarnar hjá oljufeløgnum og okkara krøv. Hetta hevur verið ein skilgátt gongd. Eg siggi onga grund til, at ein skal lata alt til tey internationalu og multinationalu feløgini. Føroyingar kunnu hava eitt gott samstarv við eitt felag sum Statoil, sum hevur drúgar altjóða royndir. Men sum samfólv ikki er ræðandi stórt. Noreg hevur so eisini Norsk Hydro og Saga Petroleum, sum eru tvey týðandi feløg í einum lítillum landi og sum eg var og føroyingar ikki eina løtu vildið verið ræddur fyrri.

Samvinna sjálvsegð

Thorvald Stoltenberg hevur verið í Føroyum tvær reisir. Seinast sum norskur sendiharrin í Danmark og við tí fyrri eygað netup at byggja brúg millum Føroyar og Noreg á oljувinnuskunum.

Hann heldur tað er so upplagt, at hesi bæði frændalondini arbeida saman og stuðla hvørjum øðrum. Vit hava langar traditiorir fyrri samvinnu bæði á tí mentanarlíga og tí vinnuliga økinum. Vinarbønd hava verið millum bæði fólkini í meira enn 1000 ár.

Eg siggi fram til, at tað verða knytt bæði vinarbønd men eisini handils- og vinnubønd millum Føroya og Noreg, og tí er ein slík ræðstevna, sum Saga skipar fyrri saman við føroyingum, ein frálíkur møguleiki at finna hvør annan, at knýta sambønd og at læra av hvørjum øðrum. Vónandi kann henda ræðstevna fáa týðning fyrri bæði londini men fyrst og fremst fyrri Føroyar, sum nú skulu til at taka móti hesi stóru og spennandi avbjóðing.

Vit hava brúk fyri bæði fiski- og oljuvinnu

-Endamálið við hesi ráðstevnu er at seta fokus á bæði fiskivinnu, oljuvinnu og ídnaðin annars. Eg haldi, at tað eigur at vera pláss fyri, at ein fiskivinna og ein oljuvinnu kunnu liva lið um lið í Føroyum í framtíðini sigur formaðurin í Føroya Oljuidnað, Pauli Einarsson, sum fegnast um stóru undirtøkuna til ráðstevnuna mánaðagin og týsdagin.

Jan Müller

Nú bert tveir dagar eru eftir til stóra oljuráðstevnu, sum verður sett í Norðurlandahúsinum, hava fleiri enn 300 fólk boðað frá luttøku. Hetta er formaðurin í Føroya Oljuidnað, Pauli Einarsson, sera væl nøgdur við.

Hetta er meira enn eg hevði roknað við, tí talan er ju bæði um summartíð og próvtíð.

Uppá fyrispurning hví teir hava lagt stovnunna hesa tíðina sigur Pauli Einarsson, at hetta er rætta tíðin, tá hugsað verður um, at løgtingið um ikki so langa tíð fer at víðgera lógina.

Við hesi ráðstevnu vilja vit feg in geva okkara íkast til orðaskiftið. Tað er umráðandi, at tað koma so mong sponarmíð sum gjørligt fram. aðrenn tingið fer undir søguligu og tyðandi viðgerðina av kolvetnisloggavuni.

At tit nú seta fokus á oljuvinnu í Noregi og teirra royndir, merkir tað, at vit føroyingar eftir tínum ískkum bara eiga at samvinna við norðmenn?

-Tað ger tað ikki. Hetta er so eitt módel. Annars haldi er persónliga, at norðmenn ikki eru teir ringastu at arbeiða saman við. Eg haldi eisini, at vit kunnu læra nøg av teimum.

Eisini áhugaverdir føroyskir fyrilestrarhaldarar

Pauli Einarsson, sum nú hevur verið formaður í Føroya Oljuidnað í umleið eitt ár, var eisini við til at skipa fyri ráðstevnunni, sum var í mars og sum Amerada Hess-hólkurin sponsoreradi.

Hesaterið er tað so norska felagið Saga Petroleum, sum er sponsori. Hann heldur het verða nøgvir á hugaverdir møguleikar. Eitt nú fara tveir fyriverandi ráðtarnar at tala.

-Men eg haldi eisini, at her eru fleiri áhugaverdir føroyskir fyrilestrarhaldarar.

-So tað merkir ikki, at talan bara er um, at útlendingar koma til Føroya og siga okkum, hvussu tingini skulu gerast!

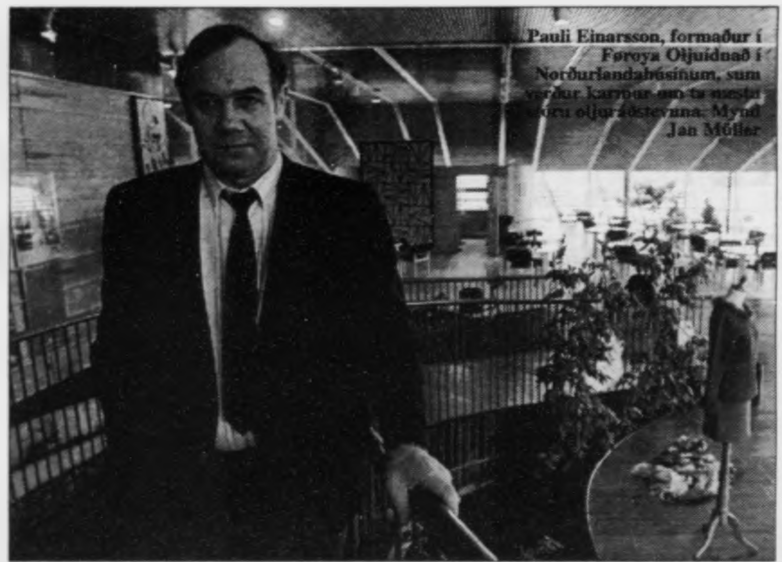
-Teir koma fyri at siga okkum frá sínum royndum og ikki til at siga hvussu vit skulu gera.

Pláss fyri báðum

Annars heldur Pauli, at vit ganga ein spennandi tíð á mót. Hann vísir á, at nú útbjodungarumhvørvi breiðskumi og írskum óki eru av, eru oljutelgini aftur farin at brúka orku uppá Føroyar. M.a. er sera stóru áhugi fyri at taka føroyingar í "trainees"-størv til upplæring og arbeiði.

-Men er ikki vandi fyri, at allur hesin áhugi og tosið um oljuna kann fúa okkum at gloyma gerandisdagin og teir trupulleikar, sum eru í fiskivinnuni?

-Nei tað haldi eg ikki. Bara ikki øll fara og takast við tað sama. Fiskimenn og aðrir arbeiða við sínum. Tað er ikki antin ella - tað er bæði og. Eg dugi als ikki at siggja, at oljuvinna skal taka alt frá fiskivinnuni. Endamálið við hesi ráðstevnu er at seta fokus á báðar hesar vinnur, soleiðis at teir báðar kunnu yvirleva samtíðis - og ongantíð betur, um teir kunnu vera við til at stuðla undir hvørjari aðrari - okkum øllum til gagns.

Pauli Einarsson, formaður í Føroya Oljuidnað í Norðurlandahúsinum, sum verður karrur um te mæsti stóra oljuvinnu. Mynd Jan Müller

We provide financial services to your...

ROUGHNECKS

Founded in 1832, Føroya Sparikassi is the most experienced financial institution in the Faroe Islands. Looking forward to the exciting challenges of tomorrow's world, we're eager to provide you with our services now and in the future.

Føroya Sparikassi functions as a commercial bank and serves institutional, private and commercial customers. We must have been doing something right throughout this period of 165 years, because it is a fact that we are constantly growing and increasing in stature.

Head office: Ingushvegur 14 • P.O. Box 34
PR-110 Torshavn • Tel. +298 14880
Fax +298 19948 • SWIFT: SPARK FO 11

FØROYA SPARIKASSI

Your Job on the Sea - is our Job in the Air

Atlantic Airways is the national airline of the Faroe Islands. At present we provide a domestic helicopter service but are gearing up to serve the coming offshore industry. We are ready when you are. If you would like more information, please contact us.

Atlantic Airways

TM (+298) 33700 Fax (+298) 33380

Olja og fiskur

Føroyar hava í 20 ár havt fullt ræði á virðismikum naturtulleingi. Síðani 1977 hava føroyskir myndugleikar einsamallir avgjørt hvussu vit á bestan hátt skulu gagnnýta tey 100-120 túsund av virðismikum brennfiski, sum finnast lóroysku landleiðini til okkum at nýta ár eftir ár.

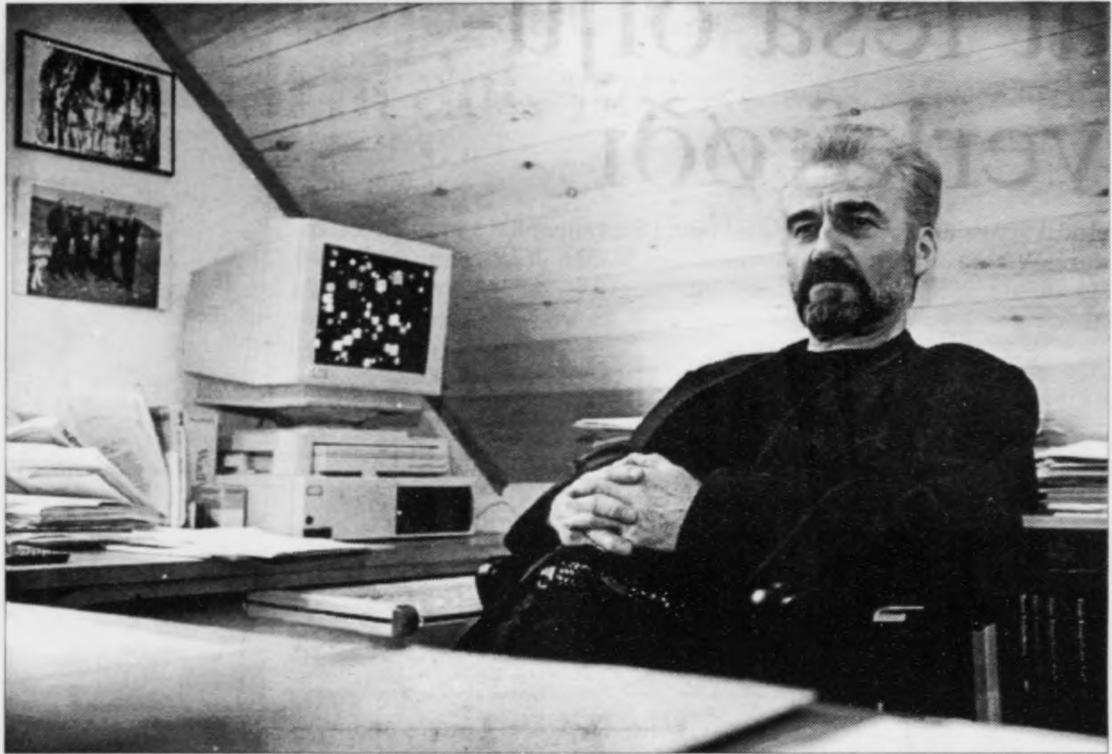
Nú homa nógv í havsbrúnni eitt annað tulleingi. Hesa ferð er tað ikki varandi, tað er ikki eitt tulleingi, sum endurnýggjast so sum fiskur. Tað er oljan. Føroyskir myndugleikar hava eisini her fullt ræði og kunnu leggja sær hesa vinnu til rættis sum teir vilja. Hvat kunnu vit lera av 20 ára royndunum at umsitja og gagnnýta livandi tulleingi, sum vit kunnu nýta um tað verður so, at olja verður funnin á føroyskum øki?

Tulleingisvinna - fyrminur og vansar

Sammetti við aðrar vinnur hevur tulleingisvinna bæði vansar og fyrminur. Ein av teimum stóru fyrminunum er tulleingisrentan. Hetta merkir at ta vit gagnnýta bæði fisk og olju, so er møguleiki fyri einari eykamtøku, ta allur kostnaður at fáa tulleingið til haldar eru goldin. Tulleingisrenta fyri fisk er sjáldan komin til sín rætt, tí ovurorka á sjøggi og landi eta hana upp. Búskaparfrøðingar rokna við, at um fiskivinnan var ríkin á besta hátt, so hevði tulleingisrentan verið uml. 25 % av landingarvirðinum. Tulleingisrentan av olju er vanliga nógv hægri. Kuwait verður ofta nevnt sum dømi. Tað kostar undir 2 krónur at fáa eina tunnu av olju úr sandinum í Kuwait, og hon verður kanska seld fyri 140 kr. So her er ein fríatulleingisrenta, sum fer beint í statskassan í Kuwait. Só ógvísleg vera virðisbætur neyván tað oljan skal útvinast í fralandaavinna, men tulleingisrentan er uttaniva hægri í oljuvinnuni enn fiskivinnuni.

Fiskivinnan hevur skiftandi náttúruvirðisbætur á dragast við og eisini skiftandi prísir. Verður honn væl fyriskipað, so er hon ríkmug stöðug. Hetta merkir at maril mugu setast fyri hvussu nógv verður tikið burtur úr stovninum á hvørjum ári. Í oljuvinnuni eru framleiðsluvirðisbætur meira stöðug, men oljuprísir hava sum vit vita verið ógvuliga skiftandi. Tá vit vita at oljunógin er avmarkað og vinnan tí tíðarbandni verður her eisini týðningamesti spurningurin. Hvussu nógv skulu vit taka av tulleinginum á hvørjum ári, ella við øðrum orðum, hvussu skulu vit drygga okkum oljuna. Hér tað bara at herja á beinanvegin ella skulu vit seta okkum fyri at hava oljuvinnu í nógv ár.

Fiskitulleingið hevur hugartil útvegad nógv arbeiðsplass. Hetta er um at broytast av krøvunum um at eingin ovurorka skal vera í fiskivinnuni, hvørki á sjøggi ella á landi. Hetta merkir at arbeiðsplass hvørva úr fiskivinnuni. Oljuvinnan sjálf skapar ikki á sama hátt sum fiskivinnan nógv arbeiði. Kemur hin stórra tulleingisrentan í oljuvinnuni til haldar og verður hon búskaparlíga rætt nýtt, so gevur hon tó møguleikar fyri at skapa onnur arbeiðsplass, sum kunnu koma í staðin fyri tey, sum mugu

hvørva í fiskivinnuni.

Fiskivinna og oljuvinna kappast um øki

Í summum eru oljuvinna og fiskivinna kappingarmeytar. Hetta vita vit væl úr Norðsjónum, har fiskimenn hava mist nógv tóg og mið til oljuvinnuna. Vit kunnu siga at báðar vinnurnar kappast um hav-øki. Hetta elvdi til nógv stríð á norska landgrunninum í seksti og sjeytiárunum. Fiskimenn óttaðust í fyrstani mest fyr, at oljudaljing kundi forkoma veidimøguleikum. Hin stórrí vansi visti seg tó at vera skaði upp á fiskireiðskapi frá burturkasti oljuvinnuni. Hetta var ein stórr trupulleiki hjá norskum fiskimonnum í sjeytiárunum, men strángari reglur hjá burturkasti bætti almikið um stöðuna.

Hin meira grundleggjandi spurningurin um hvør eigur rætt til eina havleið er tórtórari. Verður olja funnin á einari týðningarmiklari fiskileið, hvør skal so víkja. Oljuvinnan tekur nógv plass, so eingin ívast í, at norska fiskivinnan hevur mist nógv øki til oljuvinnuna. Hetta ferdi við sær at neyðugt var at gera eina endurgjaldsskipan, har fiskimenn finga endurgjald fyri mist øki. Hóast fiskivinnan í Noregi er sera væl skipað og hevur stóra politiska ávirkan, so hevur yvirhøvur búskaparlígi týðningurin hjá oljuvinnuni vunnin á søguligu rættirindinum hjá fiskivinnuni.

Hvussu hetta kann taka seg upp undir Føroyum er upp til politiskar avgerðir. Tá vit vita hvussu nógv orðaskifti kann standast av stongdum leiðum og ósemjum millum ymiskar veiðibólkar undir Føroyum má hesin spurningar takast í størsta álvara. Ein skipan,

sum tryggjar at fiskivinnan fær möguleika fyri verða hoyrd í hesum spurningum kemur at fáa stør- an týðning.

Búskaparlígar avleiðingar av oljuvinnu

Ein høg tulleingisrenta kann avlaga búskapin. Hetta kemur serliga av, at eingin framleiðsla liggur aftan fyri ein óktan peningastreym. Hetta nevíá búskaparfrøðingar hollendsku sjúkuna, tí hetta fyrstu ferð varð kannað í samband við at hollendingar fyrst í fimmárunum funnu nógv natúrgass. Avleiðingarnar eru at kalla allíð at lønirnar hækka meira enn framleiðsluvinnan gevur grundarlag fyri. Hetta merkir aftur at kappingarføri hjá framleiðsluvinnuni á altjóðamarknaðum minkar. Hetta ger so aftur at tað kann verða sera ringt at seta í gongd fyrstúkur, sum framleiða vorur til útlutnings. Eitt dømi úr arabiska heiminum verður ofta tikið fram. Tey arabisku londini sum hava olju, hava ónga ferðavinnu. Tey, sum ónga olja hava, hava stóra ferðavinnu. Yvirhøvur hava arabisku oljulondini eisini eina sera høga príslegu, sammetti við tey sum ikki hava olju.

Sostatt kann ein komandi oljuvinna hava stóra ávirkan á kappingarføri hjá fiskivinnuni og eisini leggja for fyrri menning av nýggjum vinnum. Búskaparlíga styrkingin í samband við eina oljuvinnu er kanska størsta avbjóðing in í øllum hesum máli.

Oljuvinna og royndirnar at skapa eitt meira fjølbroytt føroyskt vinnulív

Tey londini, sum klara seg best búskaparlíga heiminum í dag, eru

ikki tey sum døva upp á tulleingisvinna ella vanliga verksmiðuvirking. Millumlanda kanningar vísa, at bestu búskaparlígu úrslitini hava tænastuvinnurnar og í framkomnu londinum stavar stórir partur av bruttótjóðarúttøkuni frá sølu av tænastum um allan heim.

Royndirnar at selja vitan um fisk heldur enn fiskin sjálfvan hava ikki verið væleydnaðar í Føroyum. Aðrar tjóðir hava dugað nógv betri, eitt nú Ísland. Spurningurin er tí um ein møgulig fralandaavinna kann vera tað, sum setur gongd á eina føroyska útflutningsvinnu við tænastum. Krøv og eftirspurningur á hesum øki kundu verið góðir skúli at klara seg í altjóða kapping. Møguleikin er har dyga vit at nýta hann.

Ein samanbering

Tað kann viðhvørt tykjast løgið at hoyra orðaskiftið um teir gyltu möguleikarnar í oljuvinnuni. Tá tað kemur til hesar möguleikar er eingin endi á hvussu væl vit skulu leggja alt til rættis. Lógarverkið skal vera til staðar, allir spurningar skulu umhugsast væl og virðiliga, útbúgving fær hoga ræðfesting og lunnar skulu leggjast undir gransking. Alt skal leggjast til rættis upp á allar besta og tryggasta hátt.

Tað kann tykjast eitt sindur løgið at sama ynski neyvleiki ikki kemur fram í orðaskiftinum um fiskivinnuna. Tað tykist lættari at bygga nýggja vinnu upp frá botni enn at fáa skil á ta vinnu, sum í meira enn hundrað ár hevur verið hvøðsavinna okkara. Alt sum verður sagt viðvíkjandi oljuvinnuni um útbúgving, gransking, a-

Kjartan Hoydal: - Vit hava stóran tørv á at fáa eitt meira fjølbroytt vinnulív í Føroyum. Ein fralandaavinna kann gerast týðningamikil íkast og skapa nýggjar möguleikar og gera føroyskt vinnulív betri fort fyri at kappast á altjóðamarknaðum

byrgdarkenda umsiting o.s.fr. hevur eisini gildi fyri fiskivinnuna.

Niðurløga

Vit hava stóran tørv á at fáa eitt meira fjølbroytt vinnulív í Føroyum. Ein fralandaavinna kann gerast týðningamikil íkast og skapa nýggjar möguleikar og gera føroyskt vinnulív betri fort fyri at kappast á altjóðamarknaðum. Ein verulig oljuvinna kann skapa stórar inntøkur til landskassan sum kunnu geva möguleikarnar at broyta skattamynstrið.

Vit vita einki við vissu um eina oljuvinnu á føroyskum havleiðum, so óngar grundir eru fyri hvørki at kanna sær bitan ella at yvirmeta trupulleikarnar. Hinvegin tykist stóri áhugin hjá stórum altjóða oljufeløgum geva grundarlag fyri hjariskyni um, at vit hava möguleikar at gera føroyskt vinnulív fjølbroyttari og fáa ein nógv ynskian vøkstur í føroyskari tænastuvinnu. Samvinnan við altjóða oljufeløgum kann somuleiðis økja møguleikarnar í føroyskum vinnulívum og gera tað betri fort fyri at standa seg í einum heimi, sum verður meira og meira merktur av millumlanda og altjóðakapping.

Til Stavanger at lesa oljuverkfrøði

Fróðskaparsetur Føroya og Høgskolen í Stavanger hava gjørt eina samstarvsavtalu, sum gevur føroyingum møguleika at lesa oljuverkfrøði á Háskúlanum í Stavanger. Talan er um útbúgving innan oljutøkni á altjóða støði

Eirikur Lindenskov

Fyri trimum árum síðani varð Høgskolen í Stavanger stovnaður. Hesin skúli liggur - sum navn við sigur - í Stavanger, oljuhvúðsstaði Noregs.

Grundarlagið undir skúlanum er samanleggingin av sjei ymsum skúlum. Teir vora Høgskolecenteret í Rogaland, Norsk hotellhøgskole, Rogaland musikkonservatorium, Sosialhøgskolen í Stavanger, Stavanger lærarhøgskole, Stavanger sykepleierhøgskole og Den norske kirkes menighets-høgskole.

Lestrartilboðini eru býtt sundur í sjei deildir. Deildin fyri humaniteru lærugreinar, fyri listagreinar, fyri læraraútbúgving, fyri tekniliga-náttúruvísundarlíga greinina, fyri heilsu- og sosiallærugreinar, fyri búskap, mentan og samfelagsfrøði eins og deildin fyri Norsk hotellhøgskolen.

Vegleiðing til doktaragrad

Tá Sosialurín og Dimmalætting herfyri vitjaði í Stavanger, stakku vit inn á gólvíð á Háskúlanum í Stavanger og Stavanger Maritime Skole, har tey serliga hugva út fólk til at arbeiða í oljuvinnuni.

Høgskolen í Stavanger hevur í hyggju at gerast lærdur háskúli -

universitet. Undirvísingartilboðini spennast við til alt frá tonleiki til støddfrøði. Onkrar lærugreinar eru væl egnuðar til víðari útbúgving ella sum grundarlag fyri víðari lestri. Høgskolen kann á summum økjum hugva fólk út á høvuds-lærugreinastøði og vegleiðir lesandi moti doktaragrad á økjum, har skúlin hevur serkunnleikan.

Men tað er oljuvinnan - og samstarvið millum føroyskar og norskar lærustovnar, sum hevur fingið føroyskar tíðindamenn at leita sær til Stavanger. Tað er soleiðis, at tvær avtalur er gjørdar við skúlar í Stavanger, og skúlar í Føroyum. Önnur avtalan er millum Tekniska skúlan í Havn, Tekniska skúlan í Klaksvík, Maskinmeistaraskúlan og Sjømannsskúlan øðrumegin og Stavanger Maritime Videregående Skole hinumegin.

Hin avtalan er gjørd millum Fróðskaparsetur Føroya og Høgskolen í Stavanger HiS.

Øll á skeið

Hetta samstarv er fingið í lag gjøgnum samband sum ALS hevur fingið í lag. Endamálið er at geva føroyingum, sum ætla sær at útbúgva seg innan oljuvinnuna, møguleika at gera hetta í Noreg, umframt at skeið og eftirútbúgving eisini kann fáast har.

Ætlanin er eisini at lærarar skulu

fáa høvi at kunna seg innan oljuvinnuna, og tí ber avtalan eisini við sær møguleikar fyri, at lærarar kunnu skifta millum skúlarnar.

Stavanger Videregående Maritime Skole var upprunaliga ein vanligur sjómanskúli. Men fyrst í sjeiárinum lögdu teir á annan bóg, tí sjóvinnan hevði eisini aðrar avbjóðingar - nú oljuvinnan rættuliga fór at seta sín dam á samfelagið. Teir lögdu seg tí eftir at menna serkunnleika innan hesa nýggju vinnu.

Just her er ætlanin, at skúlin skal koma føroysku skúlanum til hjálpar, tí tað er har, at skeið verða tikin, sum øll fólk skulu igjøgnum, bara tey skulu eitt hvørt smárinndi út á ein oljuboripall. Skúlin heldur eisini skeið í borttøka, brunn-tøkni og í automatisering. Við hesum virksemin er ætlanin, at norski skúlin skal koma føroysku skúlanum til hjálpar.

Gasstøkni stórri týðning

Tað er uttan íva deildin innan petroleumútbúgving, sum í hesum føri hevur størstan áhuga føroyingur. Deildin hevur í løtuni 1600 lesandi og bjóðar eina tvey ára verkfrøðingútbúgving og eina tvey ára sivilverkfrøðingútbúgving. Deildin hevur sivilverkfrøðing-útbúgving innan fráländatøkni, petroleumstøkni, kunningartøkni og petroleumsbúskap.

Tann tvey ára háskulaverkfrøðing-útbúgvingin umfatir byggi- og annlegstøkni, elektrotøkni og datuvíðgerð, maskintøkni og materialtøkni, petroleumstøkni og tekniliga umhvørvisvernd.

Sivilverkfrøðing-útbúgvingin innan petroleum er tað teir kalla knútapunktið á Noregsnetinum. Teir siga tað vera náttúrligt at HiS bjóðar eina sivilverkfrøðing-útbúgving innan petroleum. Stavanger er miðstøðin fyri oljuvinnu í Noreg - tá oljuvinnuárin arbeiðir út frá hesum býi.

Men oljan verður einuferð uppi, og tí kann oljuvirkssemi í Norðsýnum bráðliga fara at minka. Á Háskúlanum í Stavanger vænta teir tó, at gasstøkni tá kann fara at fáa stórri týðning, og tí hava teir á skúlanum ætlanir um at seta á stovn eina útbúgving innan -fráländatøkni umhvørvisstøkni og umhvørvisleislusl.

Á Háskúlanum í Stavanger sleppa tey lesandi rættuliga at brota upp úr nýggjum, tá tey gera stórri vísundaligar kanningar fyri stórru oljufeløgini

Ullrigg - kanningarboritornið í Stavanger, har eitt nú royndir við nýggja borihøvðinum, sum teir vænta skal bora í føroysku undirgrundina, eru gjørdar

Eitt týðningarmikið øki í framtíðini er kunningartøkni í mun til læknaliga gransking og tøkni. Innan kunningartøkni eru eisini týðulig samband til petroleum- og fráländalærugreinar.

Sivilverkfrøðing-útbúgvingin í petroleumstøkni hoyrir til hesa deildina. Á Háskúlanum í Stavanger siga teir, at hetta er ein sera spennandi útbúgving, sum í framtíðini nógv meira fer at verða satsað upp á.

Trygd, rakstur og røkt innan petroleum- og fráländavirkssemi eru eisini týðningarmikil lyklarøð í framtíðar menningini.

Á altjóða støði

Petroleumútbúgvingin á Háskúlanum í Stavanger er víðgittin víðurkend á altjóða støði. Soleiðis hava næmingarnir eisini í fleiri førum fingið ymsar granskingaruppgávur frá stóru oljufeløgum, sum síðan rinda fyri arbeiðið. Á henda hátt sleppa tey lesandi rættuliga at vera við til at brota upp úr nýggjum, og troyta ótráðdar leiðir innan oljugransking.

Tað er sum eitt líð í hesari víðurkenning, at tað í løtuni verður arbeitt við at fáa skúlanum rætt til at geva doktaragrad innan hetta virksemin.

Tað serliga við útbúgvingini á

hesi deildini er, at tey lesandi aftan á tvey ára verkfrøðingalestur kunnu fara beinleiðis víðari til ta tvey ára longu sivilverkfrøðing-útbúgvingina innan tvey fyra fakøkini - fráländatøkni, petroleumstøkni, kunningartøkni og petroleumsbúskap.

Á Háskúlanum í Stavanger hava teir gjørt nógv fyri at fáa verkfrøðing-útbúgvingina góðkenda á altjóða støði. Millum annað hava tey gjørt avtalu við Robert Gordon University í Aberdeen, New Mexico Institute of Mining and Technology og Gubkin institutt fyri olju og gass í Moskva. Avtalan berar í sær, at lesandi og vísundalig starvsfólk kunnu flyta ímillum útbúgvingarstovnarnar.

Norðmenn vænta sær nógv av avtaluni, sum varð gjørd við Fróðskaparsetur Føroya. Avtalan fer eisini at geva eitt nú teimum, sum lesa mál við Høgskolen í Stavanger høvi at koma til Føroya at lesa.

Hetta samstarvið venda vit aftur til í seinni grein.

– Nyttar lítið at vera eftir-klókur, tá vanlukkan er hend

15 til 20.000 kvinnur og menn hava verið á trygdarskeiði á Maritima skúlanum í Stavanger, síðan sjómansskúlin í 1979 serliga legði seg eftir trygdarskeiðum innan fráländavinnuna

Eiríkur Lindenskov

– Utan professionella og malrættada trygdarupplæring var okkara maritima og fráländarættaða virksemið ikki á so tryggum stöð, sum vit í dag kunna vátta, at tað er, sigur stjórn á Stavanger Maritime videregående Skole, Svein Halle

Hann sigur, at skipstortis, sprengingar og aðrar katastrofor eru fyri okkum øll ein sonn marra. At vera eftirkokur er ikki eitt ókenti fyrbrigdið fyri norðmenn, men tað hjálpir bara so lítið.

Júst heita er orsøkin til, at teir á Maritima skúlanum í Stavanger hava lagt so stóran dent á just trygdina

– Tann litla fløgan, vit kunnu gera í hesum samanhangi, er eftir øllum at døma at geva trygdarupplæringini hægsta prioritet, og at seta nóg nógvar miðlar av til at halda uppi einum professionellum trygdarneti, sum altíð stendur til reiðir, skuldi óhappið hent

Á Maritima skúlanum vísar teir við einum dømi, hvussu stóran týðning tað hevur, at fólkikið er væl útbúgvit, tá óhappið hendir

18. januar í fjør var ein Super Puma tyrla á veg frá Stavanger til eina av oljuboripallunum í Norðsjónum við 18 fólkum umborð

Umleið 100 sjómni í ein land synning úr Egersund merktu fløg-

Svein Halle er stjórn á Maritima skúlanum í Stavanger, sum er karmur um trygdarupplæring innan fráländavinnuna í Noreg

skipararnir onkrar løgnar ristingar í tyrluni. Skiparin mátti innan la sekund velja, hvat hann skuldi gera

Hann gjørdi skjótt av - og valdi at neyðlenda á sjónum. Fløgskipararnir megnaðu neyðlendingina til fulnar, og allar trygdartorskriftirnar vórðu fylgdar

Ferðafólk og manning fóru úr tyrluni utan nakran panikk, og løtu seinni kom tyrla og hjargaði teimum - og fleigg tey aftur til Stavanger

– Hetta er bara eitt lítið dømi um eina sera álvarsama stöðu, sum vit kunnu koma út fyri í hesi vinnu. Takkad verit væl vandum fólk - og heppi, gjørdist hetta ikki ein av teimum ov mongu óupp-

kláraðu fløgvanlukkunum, har eingin nakrantíð fær at vita, hvat hendi

– Tí hevur effektiv trygdarupplæring so ómetliga stóran týðning, sigur Svein Halle

Tað var seinni heimsbardagi, slagit um Atlantshavitið og aðrar operatióntir, sum greitt vísu, hvussu neyðugt tað er við góðum trygdarskipanum. Sum tíðin er líðin hevur meira og meira verið gjørt á hesum øki, og tá norðmenn í 70' unum rættuliga fóru undir fráländavinnu gjørdist greitt, at trygðin var ein sera álvarsamur - og nátturligur partur

Hetta lórdi til at sett vórðu á stovn ymisk »professionell» upp-

læringsstøð fram við norsku strondini. Endamálið var at fyrbyggja og minka um tap av mannalivum og materielum virðum, og at tryggja maritim fráländavinnu-arbeidspláss. Í dag er trygðin kravd fyri øll, sum hava sitt virki innan skipaferðslu, fiskiskap og fráländarættað virksemi, greiðir skúlastjórn okkum frá

Í dag eru eini 10 ymisk stöð, har tú kanst læra trygdarkrøvini. Tey verða bæði rikin á statsligum og á privatum grundarlag, eins og á kommunalium grundarlag, eins og Stavanger Maritime videregående skole er rikin av Rogaland fylkeskommunu

Talan er um ein 150 ára gamlan sjómansskúla, sum eisini hevur verið maskinmeistaraskúli. Skúlin, sum í dag er mistøð fyri trygdarfrálæru, liggur sera væl fyri á einum nesi við innsiglingina til oljubúvudsstað Noregs, Stavanger. Niðan fyri skúlan er bygður stórir pallur, har ymsar venjingar verða gjørdar við hjargingarbatum, sum verða slepir úr 15 metra hædd lúkst á bláman

Frá at vera ein sjómansskúli er skúlin vórðin ein oljutøkniligur skúli. Har ber til at lesa handverks- og idnalarlærgreindir, sjófararlæra o. a. inna hesa vinnu. Eisini bjóðar skúlin nóg serskeið innan sjøverðslu, petroleumstramleiðslu og oljuboring

Skúlin hevur nógva trygdarutgerð, sum verður nýtt til venjingar

Har er m. a. triggir modernaðir livbátar, tveir skjóttgangandi »mann over bord (MOB) bátar», hjargingarbatar, tyrlu-pick-up-simulator og fritt fall venjingarpallur

Skeiðvirksemið á skúlanum seinastu tíðina hevur serliga snúð seg um :

– 1 viku grundleggjandi trygdarupplæring fyri starvsfólk í oljudnadinum og í oljusjóferðsluni

– 3 daga repitissjónskeið fyri tey somu, tí hetta má endurtakast hvørt fjórða ár

– Bjargingarbatáforaraskið - eisini við endurtøkuskriði

– »Mann over bord»-bát (MOB)-skriði

Skúlastjórn sigur víðari, at hesi 18 árin skúlin hevur fingist við hetta virksemið, hava millum 15 og 20 túsund menn og kvinnur verið á hesum skeiðum, har tey hava nomið grundleggjandi vitan innan trygd í fráländavinnuni. Tey hava fingið holla vitan um, hvussu sleppast kann undan ólukkum við at vera ansin og væl fyrireikað - og við at nýta vit og skil

Ringt er at seta virði á slátt, og illt er at meta um, hvort hetta er nóg mikið ella ikki

– Men vit fara alla tíðina at røyna at gera trygdartiløkini betri og betri, sigur Svein Halle at enda

Hesin venjingarpallurin er niðan fyri Maritima skúlin, sum er á einum nesi við innsiglingina til Stavanger

EN SAGA BLOT ?

HVUSSU GONGUR
VIÐ FISKARÍNUM?

VIT FÁA IKKI FYRI OLJU
- MEN HVUSSU GONGUR VIÐ
BORINGINI ?

VIT FÁA IKKI FYRI
FISK !